

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΣΑΒΒΟΤΟΥΛΟΥ

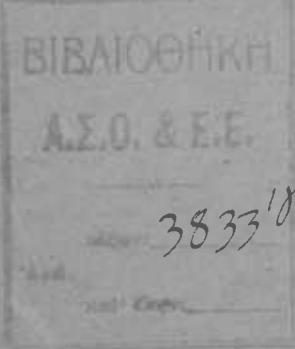
3833 4

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΩΔΩΝ ΚΑΙ ΑΜΥΛΩΔΩΝ ΤΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

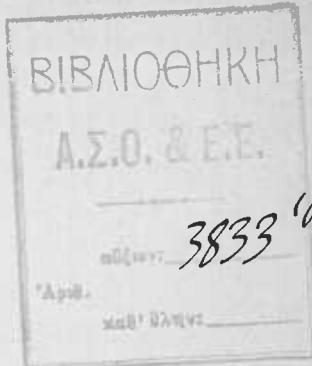
(Μελέτη ύποβληθείσα ἐπὶ διδακτορίᾳ εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις
Ἀνωτάτην Σχολὴν Οἰκονομ. καὶ Ἐμπορ. Ἐπιστημῶν)

ΑΘΗΝΑΙ 1940
ΤΥΠΟΙΣ : Θ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ
ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 1

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΩΔΩΝ ΚΑΙ ΑΜΥΛΩΔΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

(Διατριβή ἐπί διδακτορία ύποβληθείσα εἰς τὴν Ἀνωτάτην Σχολὴν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν)

ΑΘΗΝΑΙ 1940
ΤΥΠΟΙΣ : Θ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ
ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 1

(Η ἔγκρισις διδακτορικῆς διατριβῆς
ὑπὸ τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Οἰκονο-
μικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν,
δέν ἀποτελεῖ ἀποδοχὴν τῶν γνωμῶν
τοῦ συγγραφέως).

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

||| ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΣΚΙΑΝ
ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΡΟΥ
ΦΙΛΟΥ ΜΟΥ ΤΟΥ ΑΓΑΠΗΜΕΝΟΥ
ΜΟΥ ΠΑΤΕΡΑ

BIBLIOS
ΑΝΤΑΤΗΣ ΣΧΟΛΙΑ
ΟΙΚΟΝ & ΕΠΙΧΟΡ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

-
- 1) Πρόλογος.
  - 2) Γενικά.
  - 3) Βιομηχανία Σοκολάτας και Κακάου.
  - 4) Βιομηχανία Χαλβάδων.
  - 5) Βιομηχανία Ἀμύλου και Ἀμυλοσακχάρου.
  - 6) Ἰστορική Ἐπισκόπησις Βιομηχανιῶν Ζαχαρωδῶν και Ἀμυλωδῶν προϊόντων.
  - 7) Σχέσις Βιομηχανίας και Γεωργίας ἐν Ἑλλάδι.
  - 8) Προϋποθέσεις Βιομηχανικῆς ἔξελιξεως.
  - 9) Συνθήκαι ἐπιδράσασαι δυσμενῶς εἰς τὴν ἔξελιξιν τῶν Ἑλληνικῶν Βιομηχανιῶν.
  - 10) Συνθήκαι ἐπιδράσασαι εὐμενῶς εἰς τὴν ἔξελιξιν τῶν Ἑλληνικῶν Βιομηχανιῶν.
  - 11) Εἰδικοὶ λόγοι ἐπιδράσαντες ἐπὶ τῆς Βιομηχανίας Ζαχαρωδῶν και Ἀμυλωδῶν Προϊόντων.
  - 12) Ἐγκατάστασις Βιομηχανιῶν Ζαχ. και Ἀμυλ. Προϊόντων.
  - 13) Μονοπωλιακὴ ὁργάνωσις Βιομηχανιῶν Ζαχ. Ἀμυλ. προϊόντων.
  - 14) Ὁργάνωσις ἐφαγατῶν βιομηχανίας Ζαχ. Ἀμυλ. προϊόντων.
  - 15) Αἱ αὐταὶ βιομηχανίαι ἐν τῷ ἔξωτερικῷ.
  - 16) Δασμοὶ εἰσαγωγῆς πρώτων ὄλῶν τῆς B.Z.A.P.
  - 17) Μέλλον Βιομηχανίας Ζαχ. Ἀμυλ. Προϊόντων.
  - 18) Συμπέρασμα.
  - 19) Πίνακες.
  - 20) Βιβλιογραφία.
-

ΒΙΒΛΙΟΦΗΚΗ
ΑΝΟΤΑΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΟΙΚΟΝΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

• Πόλιν τοῖς πᾶσι παρασκευάσσαμεν καὶ ἐς
πόλεμον καὶ ἐς εἰρήνην αὐταρκεστάτην».

Θ ο ν κ ι δ ί δ ης

‘Η χώρα μας ώς γνωστόν, ἀνίκει κατόπιν τῆς ἔξελίξεως αὐτῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, εἰς τὰ μικτῆς μορφῆς κράτη. Τὰ γεωγικά, βιομηχανικά. Εἰδικώτερον δὲ λόγῳ τῆς προνομούχου θέσεώς της ἐν τῇ λεκάνῃ τῆς Μεσογείου, καὶ λόγῳ τοῦ ναυτικοῦ δαιμονίου τῶν ‘Ελλήνων, ἀνίκει καὶ εἰς τὰ ναυτικὰ κράτη. ’Απειραι συζητήσεις ἔχουν γίνει περὶ τοῦ ποιὸς ἐκ τῶν τριῶν προαναφερθέντων κλάδων τῆς Ἐθνικῆς μας Οἰκονομίας εἶναι δὲ πλέον χρήσιμος καὶ προσοδοφόρος. ’Ακριβής καὶ ἀμερόληπτος ἐπιστημονικὴ παρατήρησις θὰ πείσῃ ὅτι ἡ χρησιμότης αὐτῶν εἶναι ἐξ ἵσου σοβαρὰ καὶ πρέπει νὰ κινῇ ἐξ ἵσου τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ μελετητοῦ.

Λόγοι γεωγραφικοὶ καὶ κλιματικοὶ ώς καὶ λόγοι οἰκονομικῆς ἀμύνης ἐπιβάλλουν τὴν ἐν ἵση μοῖρα μελέτην καὶ προστασίαν τῶν τριῶν κλάδων.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι συντήρησις ποικίλλων παραγωγικῶν κλάδων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καθιστᾶ μίαν χώραν μᾶλλον ἀνεξάρτητον ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ, καθιστᾶ τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν ποικιλωτέραν, τὸν λαὸν ἐργατικώτερον καὶ τὸ τεχνικὸν καὶ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα πλέον ἐλαστικὸν καὶ ἐρευνητικόν. Προσφέρει τόσον εἰς τὰ κεφάλαια ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐργασίαν εὐρύτερα καὶ σταθερότερα πεδία δράσεως καὶ συντελῆ εἰς τὴν ἐξοικονόμησιν μεγάλων μεταφορικῶν ἐξόδων.

Εἰς τὴν ἀνὰ χεῖρας μελέτην πρόκειται νὰ ἔξετασθῇ ἐν πάσῃ δυνατῇ λεπτομερείᾳ μία τῶν Ἑλληνικῶν Βιομηχανιῶν.

‘Η Βιομηχανία Ἀμυλωδῶν καὶ Ζαχαρωδῶν προϊόντων. ‘Η Βιομηχανία αὕτη παρουσιάζει πολλαπλοῦν ἔξεταστικὸν ἐνδιαφέρον, ἀφ’ ἐνὸς λόγῳ τοῦ ὅτι αὕτη ἀνήκει εἰς τὰς βιομηχανίας ἐπιστησμοῦ καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶναι ἀπαραίτητος, καὶ ἀφ’ ἐτέρου λόγῳ τῆς καταπληκτικῆς ἀναπτύξεως ποὺ ἔλαβεν παρ’ ἡμῖν μετὰ τὸ πέρας τοῦ Παγκοσμίου Πολέμου.

Προβαίνω εἰς τὴν μελέτην μου ταύτην, μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι θέλω συμβάλει εἰς τὴν λεπτομερεστέραν ἔξετασιν αὐτῆς, περὶ ᾧς οὐδεμίᾳ ἔξι ἄλλουν ἔχει γίνει πρὸς τὸ παρόν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα. Καὶ ἀπόδειξι τούτου, εἶναι ἡ τελεία ἔλλειψις πηγῶν καὶ στοιχείων ποὺ ἀντιμετώπησα κατὰ τὴν ἐκπόνησιν τοῦ παρόντος.

‘Ως βιομήχανος, ἀσχολούμενος μὲ τὸν κλάδον αὐτὸν τῆς παραγωγῆς, καὶ ὡς ἐπιστήμων, ἔλπιζω ὅτι κάνω τὸ καθῆκον μου.

Πειραιεύς, Ἀπρίλιος 1939

Ε. Γ. Σ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
ΟΙΚΟΝ & ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Γενικά

Εἰς τὴν ἀνὰ χεῖρας μελέτην πρόκειται νὰ ἔξετασθῶσιν κατὰ τὸ δυνατόν, δλαι αἱ μορφαὶ τῆς Β.Ζ.Α.Π. Εἰς τὸν κλάδον αὐτὸν τῆς Ἐθνικῆς παραγωγῆς ὑπάγονται αἱ βιομηχανίαι σοκολάτας καὶ κακάου, αἱ βιομηχανίαι χαλβάδων, λουκουμίων, καραμελλῶν, γλυκῶν, κουφέτων ὡς καὶ αἱ ἀμύλου καὶ ἀμυλοζάκχαρον.

Αἱ βιομηχανίαι ἀνταὶ, ὑπερβαίνουσι τὰς 50, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ παρατιθεμένου πίνακος, καὶ ἀπασχολοῦν κεφάλαια ἄνω τῶν 500 ἑκατομ. δρχ. καὶ περὶ τὰς 4.000 ἐργατῶν. Εἰς αὐτὰς δὲ περιλαμβάνονται, μόνον ἡ βιομηχανίαι μεσῆς (ἄνω τῶν '6 ἐργατῶν) καὶ μεγάλης ἐκτάσεως. "Αν εἰς τὸν ἀνώτερῳ ἀριθμὸν προστεθῇ καὶ ἡ παραγωγὴ δρισμένων προϊόντων (λουκουμίων, καραμελλῶν καὶ σοκολατῶν πολυτελείας) ἐκτελουμένη σχεδὸν ἀπὸ δλα τὰ μεγάλα ζαχαροπλαστεῖα, ὡς καὶ ἡ παραγωγὴ χαλβᾶ ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς οἰκοτεχνείας, πρέπει νὰ προστεθοῦν ἐπίσης καὶ περὶ τὰ 50 ἑκατ. κεφαλαίων ὡς καὶ 150 - 200 ἐργάται.

"Η ἀξία τῆς δλης παραγωγῆς Ζαχ. Ἀμυλ. προϊόντων ἀνῆλθεν κατὰ τὸ 1936 εἰς 275.400.000 δραχ. ἔναντι 1.913.110.000 δραχ. τῆς παραγωγῆς εἰδῶν διατροφῆς καὶ 11.841.975.000 δρχ. τῆς δλης Ἐλληνικῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς.

**Μίναξ τῶν ἐν δράσει εὑρισκομένων βιομηχανιῶν Παραγωγῆς
Ζαχαρωδῶν Ἀμυλωδῶν προϊόντων καὶ ἀπασχολουσῶν
ἄνω τῶν 10 ἐργατῶν.**

A) βιομηχανίαι Ἀμύλου καὶ Ἀμυλοσακχάρου

Κινητήριος δύναμις εἰς ἵππους
Κατὰ προσέγγισιν

Γενική	Ἀτμολεβήτων
1) A.B.E.Z.A.P. (Πειραιεὺς) A.E.	150
2) B.I.A.M.I.L. (Πειραιεὺς) A.E.	100
3) Z.A.A.E. (Πειραιεὺς) A.E.	100
4) Ἀ)φοὶ Παπανδρεόπουλοι (Θεσ)νίκη)	75
	100

Β) Βιομηχανίαι Σοκολάτας, κακάου, καραμελλών, κουφέτων.

Κινητήριος δύναμις είς ίππους	Κατά προσέγγισιν
Γενική	Ατμολεβήτων

1) A.B.E.Z.A.Π. (Πειραιεὺς) A.E.	150	300
2) Παυλίδης (Αθῆναι) A.E.	200	350
3) Ζαβιορίτης (Αθῆναι) A.E.	30	50
4) Ἰρις (Αθῆναι) A.E.	50	100
5) Ἰον (Αθῆναι) A.E.	50	100
6) Ἀστήρ (Αθῆναι);	20	25
7) Ἄτσάρος (Αθῆναι) A.E.	30	50
8) Φλόκας (Θεσ(νίκη) A.E.	150	300
9) Gloria (Θεσ(νίκη)	25	30
10) Βικτόρια (Θεσ(νίκη)	15	20

Γ) Βιομηχανίαι παραγωγῆς χαλβάδων, λουκουμίων, καραμελλών, κουφέτων κλπ.

1) A.B.E.Z.A.Π. (Πειραιεὺς) A.E.	200	350
2) Ἀγιουτάντης (Πειραιεὺς)	50	60
3) Βρεττός» (Πειραιεὺς)	50	60
4) Μπούμης (Πειραιεὺς)	20	15
5) Ράλλης (Πειραιεὺς)	20	15
6) Νασσιόπουλος (Πειραιεὺς)	50	60
7) Ἀ)φοὶ Ἀδαμάκη (Πειραιεὺς)	20	20
8) Μίσκο (Αθῆναι) A.E.	30	30
9) Κουρβερτάρης Βουτυρίτσας (Αθῆναι)	20	50
10) Ρόζης (Αθῆναι)	20	20
11) Μαγεράκης (Αθῆναι)	15	20
12) Μαυρομμάτης (Αθῆναι)	25	30
13) Λυμπερέας (Αθῆναι)	10	10
14) Προκοπιάδης (Αθῆναι)	10	10
15) Ράλλης (Αθῆναι)	10	10
16) Μεναριτζῆς (Αθῆναι)	10	5
17) Μαντζουράνης (Αθῆναι)	10	5
18) Σαχπάζογλου (Αθῆναι)	10	5
19) Ἀ)φοὶ Τσούγκου (Βόλος)	30	50
20) Παπαγιαννόπουλος (Βόλος)	25	30

	Γενική	Ατμολεβήτων
21) Μάτεσις (Τρίκαλα)	15	30
22) Καλαμπαλίκης (Τρίκαλα)	15	20
23) Σταμπουλάκης (Λάρισσα)	10	5
24) Ἀφοὶ Λέμα (Καρδίτσα)	15	20
25) Μ.Ε.Ζ.Α.Π. (Θεσ)νίκη) A.E.	150	150
26) Χαϊτόγλου (Θεσ)νίκη)	25	30
27) Μίκρος (Θεσ)νίκη)	50	60
28) Ἀνδρέου καὶ Σία (Δράμα)	25	30
29) Καλούλης (Καλάμαι)	20	20
30) Ἀφοὶ Θεοδωρόπουλοι (Καλάμαι)	20	30
31) Ἀγγελλόπουλος καὶ Ἡλιάδης (Πάτραι)	25	40
32) Θ. Χαλβατζῆς (Χαλκίς)	15	20
33) Χ. Ἀναγνωστόπουλος (Χανιά)	20	20
34) Υἱοὶ Τεζεδάκη (Χανιά)	20	20
35) I. Κιούλμαλης (Ηράκλειον)	15	20
36) Μιστέλογλου (Ηράκλειον)	15	20
37) I. Ραυτόπουλος (Ηράκλειον)	15	20
38) Ἀφοὶ Γαζάνη (Ρέθυμνον)	20	30
39) I. Σολομωνίδης (Ρέθυμνον)	10	15
40) Διάδοχοι Ζουμπουλάκη Γ. Χόμπας (Σῦρος)	15	30
41) Σταματελάκης (Σῦρος)	15	25

Βιομηχανίαι παραγωγῆς Σοκολάτας καὶ Κακάου

Κατὰ πρῶτον θὰ ἔξετασθῶσιν αἱ βιομηχανίαι παραγωγῆς σοκολάτας καὶ κακάου. Παλαιότεροι παρασκευασταὶ τῶν προϊόντων τούτων ὑπῆρχαν αἱ Ἐταιρίαι Παυλίδου, Ζαβορίτου, Ἀβραμοπούλου καὶ Loubier ὡς καὶ ἡ Λόγγου καὶ Μουλᾶ. Νῦν ὑφίστανται 10 μεγάλα ἐργοστάσια ἀπασχολοῦντα περὶ τὰ 120—130 ἑκατ. δραχμαὶ περὶ τὸν 700 ἐργάτας. Εἰς τὰς βιομηχανίας αὗτης τῆς μορφῆς ὑπερτερεῖ τὸ γυναικεῖον ἐργατικὸν προσωπικὸν τὸ δὲ μέσον ἡμερομίσθιον εἶναι 65 δραχμαί.

Αἱ πρῶται ὅλαι ἀς ἡ βιομηχανία αὕτη μεταχειρίζεται εἰσάγονται καθ' δλοκληρίαν ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ. Εἶναι δὲ αὕται: α) Βάλλανοι κακάου, β) ζάχαρις, γ) γάλα εἰς κόνιν καὶ συμπεπυκνωμένον, δ) Ἐσέντζαι, ε) χάρτης περιτυλίγματος ἐκ καπσιτέρου. Ἡ κυριω-

τέρα πρώτη όλη είναι οι βάλλανοι τοῦ κακάου (Cocoa nuts). Ούτοι προέρχονται ἐκ τοῦ συκιώδους καρποῦ τοῦ ίδιαγενοῦς τῆς Τροπικῆς Ἀμερικῆς δένδρου (Κολομβία, Μαρτινίκα, Τρίνιτετ, Γουϊάνη, Φλιμπίνες), Theobroma Cacao. Εἰς τὴν τροπικὴν Ἀμερικὴν καλλιεργοῦνται καὶ αἱ ποικιλλίαι αὐτοῦ 1) Θεόβρομα τὸ πεντάγωνον (Theobroma pentagonum, Cacaolagarto ἢ Aligator Cacao) τῆς Νικαράγουας, 2) Θεόβρομα τὸ ίιεόκαρπον (Theoproma leocarpum Cumia cacao) τῆς Γουστεμάλας, 3) Θεόβρομα τὸ στενόφυλλον (Theobroma augustofolium, Cacao de Mico) τῆς Κοσταρίκας.

Τὸ κυρίως ὅμως κακαόδενδρον είναι τὸ θεόβρομα κακάο ὅπερ εἶναι δένδρον ἀειθαλὲς τῆς οἰκογενείας τῶν Βιντεριοειδῶν. Τὰ κακαόδενδρα ἀναπτύσσονται εἰς τὰ τροπικὰ κλίματα φθάνοντα δὲ ὡς ἄγρια εἰς ὑψος καὶ τὰ 10 μέτρα, ἐνῷ ὡς καλλιεργούμενα δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 5 μέτρα.

Ἡ καλλιέργεια τοῦ κακάου θεόβρομα εἰσήχθη ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν εἰς τὴν Μαλεσίαν ἀρτότερα δὲ κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα διεδόθη εἰς τὴν Κεϋλλάνην, Μαδαγασκάρην καὶ Δυτικὴν Ἀφρικήν. Τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπεξετάθη λίαν ἐπιτυχῶς ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ εἰς τὰς νήσους Σὰν Τομέ, Πρίγκηπε, εἰς τὴν Χρυσὴν Ἀκτὴν (Gold Coast), εἰς τὸ Φεργανάνδ Πᾶ, εἰς τὸ Καμερούν καὶ εἰς τὰς Ὀλλανδικὰς Ἰνδίας.

Ἄποπειραι καλλιεργείας του εἰς ἡμιτροπικὰ κλίματα ἀπέτυχον τελείως.

Τὸ θεόβρομα κακάον ἔχει ἀρκετὰς ποικιλλίας ὡν τρεῖς είναι αἱ κυριώτεραι, 1) Criollo, 2) Forasteros, 3) Calabacillos. Τὰ καλλίτερα προϊόντα παραγονται ἐκ τῆς καλλιεργείας τῶν Forasteros.

Οἱ καρπὸς τοῦ θεόβρομα κακάο ὀνομάζεται Καμπός (Cabosse), εἶνε ρόζ, ὡοειδῆς μὲ σκληρὸν φλύόν, μήκους 20 ἑκατομέτρων. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν περιλαμβάνει 20—40 σπέρματα ὡοειδῆ ἄτινα μετὰ τοῦ περιβλήματός των ἀποτελοῦν τὸ κακάον τοῦ ἐμπορίου. Ἡ συγκομιδή των ἀρχεται εἰς τὸ δον ἔτος σταματᾷ δὲ ἐκτὸς σπανίων περιπτώσεων εἰς τὰ 35—40 ἔτη.

Πρὸς λῆψιν τῶν βαλλάνων θραύνεται ὁ καρπός, ἀποκαθέρωται τοῦ προσκεκολλημένου σαρκώματος καὶ ξηρένονται εἰς τὸν ἥλιον. Ἀκολούθως συλλέγονται εἰς σωροὺς καὶ τοποθετοῦνται ἐντὸς τάφρων καλύπτονται διὰ φύλλων καὶ ἀφίονται πρὸς ζύμωσιν.

Διὰ τῆς ζυμώσεως τάντης χάνονται τὴν βλαστικότητα αὐτῶν, ἐν μέρει δὲ καὶ τὴν πικρὰν στίφουσαν γεῦσιν των, ἀποκτῶσιν δὲ τὸ

σκοτεινώτερον χρῶμα των. Μετά τὴν κατεργασίαν ταύτην, ἀποκαθαιρίζονται τῶν προσκεκολλημένων γαιωδῶν συστατικῶν, ὑποβάλλονται εἰς φρυγμὸν καὶ θραύνονται οἱ φλιοὶ παραμενόντων οὕτω τῶν βαλλάνων τοῦ ἐμπορίου.

Αἱ καλλίτεραι ποιότητες βαλλάνων τοῦ θεόβρομα κακάο εἰναι αἱ τῆς Βενεζούελλας, τῆς Ἰάβας καὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος. Ἀλλαι ἐμπορικαὶ ποικιλλίαι σπερμάτων κακάο εἰναι: 1) Cocomasco (Γουατεμάλλας—Μεξικοῦ) Emeralda (Ισημερινοῦ) Trinité (Νῆσοι Τρίνιτη) Maragnon, Bachia, Maracaibo, Puerto, Socomesco, Surinam, Berbice, Cayenne, Gouadeloupe, Ἰαμαϊκῆς, Reunion.

Ἡ παγκόσμιος παραγωγὴ αὐτοῦ ἐπενταπλασιάσθη σχεδόν. Οὕτω τὸ 1905 ἡτο 141.000 τόννοι, τὰ 1913 255.000 τόννοι, τὸ 1922 340.000 τόννοι, ἀπὸ τοῦ 1925 δέ, ὑπερβαίνει τοὺς 500.000 τόννων προσεγγίζουσα πολλάκις τὰς 600.000 τόννων ἐτησίως. Αἱ κυριώτεραι ἄγοραι διὰ τοὺς βαλλάνους κακάου εἰναι τὸ Λονδίνον, ἡ Νέα Ὑόρκη καὶ ἡ Χάρβη καὶ οἱ μεγαλύτεροι εἰσαγωγεῖς αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι Ἀμερικῆς, ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Γερμανία.

Ἡ εἰσαγωγὴ βαλλάνων κακάο ἐν Ἐλλάδι ἐντὸς μιᾶς δεκαοκταετίας ἐτοιακονταπλασιάσθη σχεδόν. Οὕτω ἔχομεν ἀπὸ τοῦ 1921 μέχρι τοῦ 1938 εἰσαγωγὴν τῶν ἔξης ποσοτήτων εἰς τόννους: 1921: 47, εἰς τὰ 1922: 98, 1923: 212, 1924: 79, 1925: 112, 1926: 270, 1927: 578, 1928: 672, 1929: 916, 1930: 1100, 1931: 1160, 1932: 1274, 1933: 1057, 1934: 1241, 1935: 1500, 1936: 1429, 1937: 1687, 1938: 1610.

Αἱ προτιμώμεναι ποιότητες εἰς τὴν Ἐλληνικὴν Βιομηχανίαν εἰναι αἱ τῆς Χρυσῆς Ἀκτῆς (Gold Coast Akra) τοῦ Λάγγος καὶ τοῦ Τρίνιτητοῦ.

Πίνακας ἐμφαίνων τὴν κατὰ χώρας εἰσαγωγὴν κακάου εἰς Βαλλάνους κατὰ τὰ ἔτη 1935, 1936 καὶ 1937.

Χῶραι	1935		1936		1937	
	Τόνν.	Δρχ.	Τόνν.	Δρχ.	Τόνν.	Δρχ.
Χρυσῆ Ἀκτὴ	462	6366	683	9893	538	13323
Βέλγο Λούξ	13	164	—	—	—	—
Γαλλία	25	344	10	193	86	2580
Γερμανία	93	1257	10	165	3	76
Μ. Βρεττανία	594	7850	335	5413	531	13337
Η.Π.Α.	6	91	—	—	—	—

Χῶραι	1935		1936		1937	
	Τόνν.	Δρχ.	Τόνν.	Δρχ.	Τόνν.	Δρχ.
Ίνδιαι	3	41	16	223	—	—
Ίταλία	27	334	18	725	—	—
Κάτω Χῶραι	182	2950	190	3709	387	9047
Κεϋλάνη	35	645	50	774	10	240
Νιγερία	26	343	65	990	35	1022
Όλλανδ. Ίνδιαι	19	323	14	361	4	170
Τρίνιτετ καὶ Τριμπάκο	5	130	24	509	8	242
Λοιπαὶ Χῶραι	9	155	15	320	65	1374
Σύνολον	1500	21083	1429	23175	1687	41395

Η τιμὴ τῶν βαλλάνων τοῦ κακάου ὑφίσταται μεγάλας διακυμάνσεις ἀναλόγως τῆς παραγωγῆς, καὶ τῆς κερδοσκοπίας παραγωγῶν καὶ μεγαλεμπόρων. Οὕτω ἡ τιμὴ τῶν 50 χιλιογράμμων κυμανεται μεταξὺ τῶν 25 καὶ 60 σεληνίων. Αἱ μεγάλαι αὗται αὐξομειώσεις ὁφείλονται εἰς τοὺς κλιματολογικοὺς δρους, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὸν συναγωνισμὸν καὶ τὴν κερδοσκοπίαν τῶν παραγωγῶν καὶ τῶν μεγαλεμπόρων. Η παραγωγὴ τῶν βαλλάνων τοῦ κακάου αὐξάνετ συνεχῶς ἀπὸ τοῦ 1905 ὅπότε ἦτο 141.000 τόννοι ἐνῷ τὸ 1929 εἶχε φθάσει τοὺς 600.000 τόννων. Σταθερότης δμως εἰς τὴν παραγωγήν του δὲν ὑφίσταται λόγῳ τῶν κλιματολογικῶν συνθηκῶν, καὶ οὕτε εἰνε εὔκολαι αἱ προβλέψεις περὶ αὐτῆς. Εἰς τὰ χρηματιστήρια τῶν τεσσάρων μεγάλων ἀγορῶν βαλλάνων κακάου (Νέα Υόρκη, Λονδίνον, Ἀμβούνγον, Χάβρη) γίνονται προαγοραὶ ἐκ μέρους τῶν μεγαλεμπόρων. Καὶ ὁ καθορισμὸς τῆς τιμῆς αὐτοῦ εἶναι εὔκολώτερος ὅταν οὗτοι δὲν ἔχουν νὰ ἀντιπαλαίσουν ἐναντίον μονοπωλιακῆς ὀργανώσεως τῶν παραγωγῶν τῶν διαφόρων χωρῶν.¹

Κατόπιν διαφόρων πράξεων καὶ συμφωνιῶν καθορίζεται μία τιμὴ χονδρικοῦ ἐμπορίου. Μετὰ ἀναλόγως τῆς ζήτησεως ἐκ μέρους τῶν βιομηχάνων καὶ ἡτις ζήτησις αὐξάνει ἐλαφρῶς, ἀλλὰ συνεχῶς, λόγῳ τῆς αὐξήσεως εἰς τοὺς διαφόρους λαοὺς τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου, καὶ ἀναλόγως τῶν ὑφισταμένων εἰς χεῖρας τῶν χονδρεμπόρων

1. Αἱ ὀργανώσεις αὗται διὰ νὰ κρατήσουν εἰς ὀρισμένον ὑψος τὰς τιμὰς καίσουν συνήθως τὸ ὑπερπλέον μέρος τῆς παραγωγῆς.

ποσοτήτων, ώς καὶ τοῦ μεταξὺ αὐτῶν συναγωνισμοῦ καθορίζονται αἱ τιμαὶ πωλήσεως διὰ τὰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις.

Κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος ὅτε ἡ πρόβλεψις διὰ τὴν παραγωγὴν κακάου ἦτο ἀτυχῆς, αἱ τιμαὶ εἰς τὸ χονδρικὸν ἐμπόριον εἶχον ἀνέλθη ἔξαιρετικά. Ἡ συγκομιδὴ διέψευσε τὰς προβλέψεις καὶ ἐπέφερεν τεραστίαν ἀνωμαλίαν εἰς τὸ ἐμπόριον. Οὗτω ἔζημιά ὑποστήσαν οἱ προαγοράσαντες εἰς ὑψηλὰς τιμάς. Τοῦτο δὲ συνέβη καὶ εἰς μερικὰς ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἐν Ἑλλάδι εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 1ου τριμήνου τοῦ παρ. ἔτος, 50 χιλιόγραμμα κακάο εἰς Βαλλάνους ἐστοίχιζεν 47 σελήνια, ἐνῶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 2ου τριμήνου ἐστοίχιζαν μόνον 26 καὶ 3 σελήνια. Οὗτω ἐκέρδισαν οἱ ἀγοράσαντες μετὰ τὴν συγκομιδήν.

Ἡ ζημία διφεύλεται εἰς τὸ διὰ οἱ ἀγοράσαντες εἰς ὑψηλὰς τιμάς ὕφειλον νὰ συναγωνισθῶσι τοὺς ὑπολοίπους οἵτινες ἐπώλουν πρότας ὄντας καὶ προϊόντα εἰς τὰ 2)3 τῆς τιμῆς.

Ἡ πλέον συνήθης τιμὴ τῶν Βαλλάνων κακάου κυμαίνεται πέριξ τῶν 38 σελληνίων κατὰ 50 χιλιόγραμμα.

Ἄλλαι πρῶται ὄνται ἡ Βιομηχανία αὕτη μεταχειρίζεται εἶναι ἡ ζάχαρις καὶ τὸ γάλα.

Ζάχαριν μεταχειρίζεται τὴν τοῦ γενικοῦ ἐμπορίου ἡτις εἰσάγεται κυρίως ἐκ τῆς Ἀγγλίας, Τσεχοσλοβακίας καὶ Κεντρικῆς Εὐρώπης. Ἡ δηλη ποσότης ζαχάρεως ἡτις καταναλίσκεται ὑπὸ τῆς βιομηχανίας σοκολάτας καὶ κακάο δὲν ὑπερβαίνει τοὺς 3.000 τόν.

Γάλα εἰσάγεται καθ' ὀλοκληρίαν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὡς κόνις (milk powder) καὶ ὡς συμπεπυκνωμένον. Ἡ βιομηχανία αὕτη καταναλίσκει περὶ τοὺς 500 τόννους ἐτησίως. Χῶραι ἀπὸ τὰς δύοις εἰσάγεται εἶναι ἡ Μεγάλη Βρεττανία, ἡ Ὀλλανδία, καὶ ἡ Δανία. Πρό τινος ἦτο, καὶ ἡ Ἐλβετία. Ἡ ἐξ αὐτῆς εἰσαγωγὴ ἔχει τελευταῖς παύσει λόγῳ τῆς μεγάλης διαφορᾶς τῆς τιμῆς ἣν ἔχει τὸ Ἐλβετικὸν γάλα ἐν συγκρίσει μὲ τὸ Ἀγγλικόν, Δανικόν, Ὀλλανδικὸν τοιοῦτον ὡς καὶ λόγῳ ἐλλείψεως ἐμπορικῆς συμβάσεως. Περὶ κονιοποιήσεως ἡ συμπυκνώσεως τοῦ ἐγχωρίου γάλατος δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος διότι ἡ ὑπάρχουσα ἐγχωρία παραγωγὴ φυσικοῦ γάλατος δὲν ἐπαρκεῖ οὐδὲ διὰ τὴν ἀπλῆν ἐπιτόπιον κατανάλωσιν. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ἡ εἰσαγομένη μεγαλη ποσότης συμπεπυκνωμένου γάλατος εἰς κυτία.

1935 τόννοι 2136 ἀξίας 42.774.000 δραχμῶν

1936 » 1954 » 41.671.000 »

1937 » 2.039.5 » 42.946.330 »

**Εἰσαγωγὴ ἀποστειρωμένου καὶ συμπεκυνωμένου γάλατος
κατὰ χώρας.**

Χῶραι	1936		1937	
	Ποσὸν	Δραχ.	Ποσὸν	Δραχ.
Δανία	171	3497	558	10645
*Ελβετία	412	8566	437	8969
Μεγ. Βρετανία	70	3023	57	2454
Η. Π. Α.	4	132	64	1617
Κάτω Χῶραι	1080	21489	146	2735
Νορβηγία	217	4465	438	9453
Λοιπαὶ Χῶραι	—	—	339	7071

Ἡ Βιομηχανία αὗτη εἰσάγει ἐπίσης ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ κυρίως ἐκ Γερμανίας 15—18.000 κιλὰ χάρτου ἐσωτερικῆς περιτυλίξεως (φῦλλα ἐκ κασσιτέρου καὶ ἀλουμινίου) ἀξίας 4 μάρκων κατὰ κιλόν.

Οἱ κύαμοι τοῦ κακάου πρὸς παρασκευὴν τῆς μάζης αὐτοῦ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς σοκολάτας ἀποχωρίζονται κατὰ πρῶτον τῶν ἐλύτρων καὶ φλοιῶν αὐτῶν οἵτινες ξηραινόμενοι εἰς τὸν ἥλιον ἀποτελοῦν τὸ κακαοτέιον. Ἐπίσης πλακοποιούμενοι χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, ἵδιᾳ μεγάλων ζώων, ὡς λίαν θρεπτικὴ τροφή. Οἱ ἐναπόμενοντες καθαροὶ κύαμοι φρύγονται εἰς θερμοκρασίαν 70—90 βαθμῶν λαμβάνοντες ὅσμην ἀρωματικήν. Είτα τρίβονται καὶ ἀλέθονται μεταξὺ θερμῶν κυλίνδρων. Δι' ἴσχυρᾶς πιέσεως ἀποχωρίζεται ἐν μέρει τὸ βούτυρον τοῦ κακάου καὶ ἐναπομένει ἡ μᾶζα ἐξ ἣς παρασκευάζεται τὸ κακάον εἰς κόνιν καὶ ἡ σοκολάτα. Τὰ συστατικὰ τοῦ οὕτω ληφθέντος κακάου (δρα ἐμπρορευματολογίαν Ἐμμανουὴλ—Δαλιέτου τεῦχος 2ον σελίς 161) εἶναι βούτυρον κακάο 45—49%, (τοῦτο θεωρεῖται τὸ εὐπεπτότερον τῶν λιπῶν διὰ τὸν ἄνθρωπον, χρησιμοποιεῖται δὲ κυρίως εἰς τὴν Φαρμακευτικήν), ἄμυλον 14—18%, σάκχαρον 0,90%, κυτταρίνη 5, 8%, χρωστικαὶ οὖσαι 3,5 ἔως 8%, λεύκωμα 13—18%, θεοβραμίνη 0,88—2,34%, (ἡ θεοβραμίνη καὶ ἡ καφεΐνη χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν Φαρμακευτικὴν ἵδιᾳ πρὸς παρασκευὴν διουρητικῶν ὡς καὶ καρδιοτονωτικῶν), μέδωρ 5,6%—6,3% καὶ τέφρα 3,5%.

Ἐκ τῆς οὕτω ληφθείσης μάζης δι' ἐκθλίψεως καὶ ίσχυρᾶς πιέσεως ἐν θερμῷ ἀφαιρεῖται τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ὑπόληφθέντος βούτυρου κακάο καὶ παράγεται τὸ ἐκλιπανθὲν κακάο Ṅπερ κο-

νιοποιούμενον παρέχει τὴν κόνιν τοῦ κακάου ἵτις εἶναι τὸ γνωστὸν ρόφημα. Πρὸς παρασκευὴν τῆς σοκολάτας ἀναμιγνύονται τὴν μᾶζαν τοῦ κακάου μετὰ σακχάρεως. Ἡ συνήθης πρόσμιξις εἶναι κακάο 40—50 % καὶ σάκχαρον 40—60 %. Ἡ σοκολάτα αὕτη καλεῖται ὑγείας. Συνηθέστερον δὲ τοιούτων διότι ἐπεξεργάζεται ἐξ ἀρχῆς τὰς πρώτας ὕλας διὰ τελειωτάτων μηχανημάτων.

Ἡ Βιομηχανία σοκολάτας ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἐφάμιλλος τῶν καλλιτέρων ἔνων τοιούτων διότι ἐπεξεργάζεται ἐξ ἀρχῆς τὰς πρώτας ὕλας διὰ τελειωτάτων μηχανημάτων.

Ἡ ἐτησία παραγωγὴ σοκολάτας κατὰ τὰ 3 τελευταῖα ἔτη κυμαίνεται ἐτησίως πέριξ τῶν 1.600 τόννων. Ἡ δὲ παραγωγὴ κακάου εἰς κόνιν πέριξ τῶν 800 τόννων. Πρὸς παρασκευὴν 100 δκ. πολτοῦ κακάου μεταχειρίζονται:

120 δκ. βαλλάνων (ἐξ αὐτῶν αἱ 20 εἶναι φύρα)	Δρχ. 4.200
ἀξίας $120 \times 3 =$	

Εἰς τὸν ἄνω ἀριθμὸν δέον νὰ προστεθοῦν πρὸς εὑρεσιν τοῦ κόστους ἐργατικὰ	» 100
Φθορὰ μηχανημάτων, λίπανσις αὐτῶν	» 50
Καύσμος ὕλη	» 75
Λοιπὰ ἔξοδα	» 25
Κόστος παραγ. 100 δκ. βαλ. κακάου εἰς πολτὸν	Δρχ. 4.450

Ἐξ αὐτοῦ παρασκευάζεται ἡ σοκολάτα, τὸ κόστος τῆς δποίας δέον νὰ εὑρεθῇ ὡς ἔξῆς:

40 δκ. πολτὸς κακάου $\times 44,50$	Δρχ. 1.780
60 δκ. ζάχαρις $\times 22$	» 1.320
38 δκ. γάλα $\times 52$	» 1.660
30 δκ. βούτυρο κακάου $\times 80$	» 2.400
Καύσμος ὕλη (γαιάνθρακες) 650 δκ. $\times 0,63$	» 54
Ἐργατικὰ	» 660
Ἀποσβέσεις, φόροι κλπ.	» 100
Ὑλικὰ συσκευασίας	» 300
Κινητήριος δύναμις (πλὴν γαιανθράκων)	» 100
Φύρα διαφόρων πρώτων ὕλων	» 400
Κόστος παραγωγῆς 160 δκ. σοκολάτας	Δρχ. 8.814

Τὰ κέρδη ἄτινα παρουσιάζονται ἐτησίως ὑπὸ τῶν βιομηχανιῶν αὐτῶν δὲν εὑρίσκονται εἰς σταθερὰν κλίμακα λόγῳ τῶν μεγάλων αὐξομειώσεων τῶν τιμῶν πρώτων ὑλῶν, ίδιᾳ τῶν Βαλλάνων κακάο. Τὰ κέρδη πάντως αὐτῶν δὲν ἔχουν ὑπερβῆ πρὸς τὸ παρόν τοῦλάχιστον τὸ 15.000.000 δραχμῶν ἐτησίως.

Ἐξαγωγὴ σοκολάτας καὶ κακάο γίνεται ἐλαχίστη εἰς Αἴγυπτον καὶ Βαλκάνια ίδιᾳ παρὰ τῶν Ἐργοστασίων Φλόκα καὶ Παυλίδου. Ἡ εἰσαγωγὴ αὐτῶν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος τείνει νὰ ἐκλείψῃ τελείως. Εἰσαγωγὴ 1933 χιλιόγρ. 80 ἀξίας 6.230 δραχμῶν, 1936 χιλ. 100 ἀξίας 8.730 δρ. Κατὰ τὸ 1923 εἰσήχθησαν 26 τόννοι ἀξίας 1.667.629 δρ.

Βιομηχανία χαλβάδων, λουκουμίων κλπ.

Ἄλλος κλάδος τῆς Βιομηχανίας Ζαχαρωδῶν Ἀμυλωδῶν προϊόντων εἶναι αἱ βιομηχανίαι παραγωγῆς χαλβάδων, λουκουμίων, γλυκῶν, καραμμελλῶν, κουφέτων κλπ. Εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν ἀνωτέρω εἰδῶν ἀπασχολοῦνται περὶ τὰ 45 ἐργοστάσια εἰς δλας σχεδὸν τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Τὰ ἐργοστάσια αὐτὰ ἀπασχολοῦν κεφάλαια περὶ τὰ 200 ἑκατ. δρ., καὶ ἄνω τῶν 2.000 ἐργατῶν (ἡμίσεις ἄρρενες καὶ ἡμίσεις θῆλεις) μὲν μέσον ἡμερομίσθιον 55 δρ.¹.

Αἱ πρῶται ὑλαι ἀς ή βιομηχανία αὕτη μεταχειρίζεται εἶναι κατὰ 95% ἐγχώριοι τὰ δὲ προϊόντα αὐτῶν καταταλίσκονται εἰς τῆς χώρας τῆς Ἀνατολικῆς λεκάνης τῆς Μεσογείου.

Οὗτο πρὸς παρασκευὴν τοῦ χαλβᾶ χρησιμοποιεῖται 50% σταφιδίνη καὶ ἀμυλοσάκχαρον καὶ 50% ἵαχύνη παραγόμενον ἀπὸ τὸ σίσαμον. "Απασαι αἱ ἀνωτέρω πρῶται ὑλαι εἶναι Ἑλληνικαί. Ἐξαιρετικῶς καὶ δι² εἰδικὰς παραγγελίας χρησιμοποιεῖται ζάχαρις πρὸς παρασκευὴν τοῦ χαλβᾶ. Τὸ σίσαμον εἶναι καρπὸς πολλῶν εἰδῶν τοῦ φυτοῦ σίσαμον (Sesamum) τῆς οἰκογενείας τῶν Βιγνονοειδῶν καὶ τῆς τάξεως τῶν πηδαλιωδῶν.

Τοῦτο εἶναι ἴθαγενὲς τῆς Ἀμερικῆς, καλλιεργεῖται δὲ μᾶλλον ἐκτενῶς εἰς δλας τὰς θερμὰς καὶ εὐκράτους ζώνας τοῦ παλαιοῦ κόσμου, εἰς ἀς ὑφίστανται ὑδατα. Ἐν Ἑλλάδι καλλιεργεῖται ἐντατικῶς ἐν Θεσσαλίᾳ, Μακεδονίᾳ, Θράκῃ καὶ Λήμνῳ. Υπὸ τῆς βιομη-

1. Δ. Τρίμη ὁ Ἐργατικὸς μισθὸς Ἀθῆναι 1938.

χανίας χρησιμοποιοῦντοι ἐτησίως περὶ τὸ 1,5 ἔκατ. δκάδων τιμω-
μένων 16-25 δρχ. κατ' ὀκᾶν.

Αἱ πλέον γνωσταὶ ἐμπορικαὶ ποικιλίαι αὐτοῦ εἰναι τρεῖς : 1)
Ἡ μελανόσπερμος ἢ ἀνατολικὴ (*Sesamum Orientale*) 2) Ἡ κα-
στανόσπερμος ἢ Ἰνδικὴ (*Sesamum Indicum*) καὶ 3) Ἡ λευκό-
σπερμος (*Sesamum Subtentatum*).

Τὸ σίσαμον χρησιμοποιεῖται κυρίως πρὸς παραγωγὴν τοῦ σι-
σαμελαίου χρησίμου εἰς τὴν διαιτητικὴν καὶ τὴν βιομηχανίαν, ὡς
καὶ πρὸς παρασκευὴν τοῦ σισαμοπολτοῦ (ταχυνίου). Πρὸς παρα-
σκευὴν τοῦ σισαμοπολτοῦ βρέχονται οἱ κόκοι τοῦ σισαμίου δι'
ἔφαλμύρου ὕδατος καὶ φρύγονται ἐλαφρῶς. Ἀποφλοιοῦνται μετὰ
ταῦτα (τὸ ἀποφλοιούμενον τοῦτο σίσαμον χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν
παρασκευὴν κουλουρίων, βουτημάτων, παστελίων κλπ.) καὶ ἀλέ-
θονται. Τὸ προϊὸν τῆς ἀλέσεως διοχετεύεται εἰς εἰδικὰ δοχεῖα ἐξ
ῶν τὸ ἔλαιον ὃς ἀνερχόμενον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἀφαιρεῖται ἐν μέ-
ρει, καὶ παραμένει, μετά τινος ποσότητος ἔλαιου, ὃς ὑποστάθμη,
τὸ ταχῦνι, ἐξ αὐτοῦ δὲ τῇ προσθήκῃ σταφιδίνης 30% καὶ ἀμυλο-
σακχάρου ἐπίσης 30% παρασκευάζεται δι' ἀναμίξεως καὶ βρασμοῦ
δι κοινὸς χαλβᾶς. Εἰς εἰδικὰς παραγγελίας ἀντικαθίσταται κατὰ τὰ
25% ἢ σταφιδίνη καὶ τὸ ἀμυλοσάκχαρον διὰ ζαχάρεως ἢ μέλιτος.

Ἐπίσης εἰς τοὺς χαλβάδες τῆς καλλιτέρας ποιότητος ρίπτονται
κάρυα, ἀμύγδαλα φουντούκια κλπ. Ἡ ἐτησία παραγωγὴ χαλβᾶ
κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη κυμαίνεται μεταξὺ τῶν 2.500—2.700 τόν.
Πρὸς εὑρεσιν τοῦ κόστους παραγωγῆς τοῦ χαλβᾶ δέον νὰ ἔχωμεν
ὅπ' ὅψει μας τὰ ἔξης :

- 1) Τὴν ἀπόδοσιν τοῦ σισαμίου εἰς ταχύνιον, ἥτις εἶναι 80%.
- 2) Τὴν σύνθεσιν τοῦ χαλβᾶ ἥτις εἶναι 53% ταχύνιον καὶ 47% ζά-
χαρις. 3) Τὸ δτὶ ἢ δαπάνη καυσίμου ὕλης εἶναι μία δκᾶ γαιάνθρα-
κος πρὸς μετατροπὴν μιᾶς δκᾶς σισαμίου εἰς ταχύνιον.

Οὕτω ἔχομεν πρὸς παρασκευὴν 800 δκ. ταχυνίου τὰς ἔξης
δαπάνας :

Σίσαμον 1000 δκ. × 18,50 δρχ. κατ' ὀκᾶν	18.500
Γαιάνθρακες 1000 δκ. × 3,2 δρχ.	832
"Αλας 150 δκ. × 0,45 δρχ. ἢ δκᾶ	67,5
Λιπαντικὰ ἔλαια κλπ. βοηθητικὰ	50
"Ημερομίσθια, ἀποσβέσεις κλπ.	500
Κόστος 800 δκ. ταχυνίου	19.949,50
ἡτοι ἢ δκὰ 24,937 δρχ.	

Τὸ κόστος τοῦ χαλβᾶ δέον νὰ εὐρεθῇ ὡς ἐξῆς :

Ταχύνι 530 δκ. × 25	Δρχ.	13.250
Ζάχαρις 470 δκ. × 20	»	10.340
Καύσιμος ὕλη 130 δκ. × 0,83	»	107.90
Βοηθητικὰ ὕλικα	»	270.—
Ἐργατικά	»	400.—
Αποσβέσεις	»	100.—
1000 δκ. χαλβᾶ	»	24.467,90

Τὰ κέρδη ἐκ τοῦ προϊόντος αὐτοῦ δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 5 ἑκατ. δρχ. Ἀλλὰ προϊόντα τῆς βιομηχανίας αὐτῆς εἶναι τὰ λουκούμια, αἱ καραμέλαι, τὰ κουφέτα, αἱ μαρμελάδες, οἱ πολτοὶ καὶ τὰ λοιπὰ εἶδη τῆς ζαχαροπλαστικῆς. Τὰ λουκούμια, παρασκευάζονται ἀπὸ ζάχαριν καὶ 10% κόλλαν λουκούμιων (ἄμυλον) τῇ προσμείξει καρπῶν ξηρῶν καὶ ἀρωμάτων (ἐσέντσας). Εἰς τὰ λουκούμια τῆς σειρᾶς ἀντικαθίσταται τὸ 1)2 τῆς ζαχαρεώς δι' ἀμυλοσακχάρου. Ἡ ἐτησίᾳ παραγωγὴ λουκούμιων κυμαίνεται πέριξ τῶν 3.200 τόννων.

Πρὸς παρασκευὴν τῶν καραμελῶν μεταχειρίζονται ζάχαριν μετὰ ἀμυλοσακχάρου καὶ ἀρωμάτων. Πρὸς παρασκευὴν δὲ τῶν κουφέτων καρποὺς κόμμι καὶ ζάχαριν. Ἡ ἐτησίᾳ παραγωγὴ καραμελῶν καὶ κουφέτων κυμαίνεται πέριξ τῶν 3.000 τόν. Εἰσάγονται δὲ καὶ τινες ποσότητες ἀνελθοῦσαι κατὰ τὸ 1936 εἰς χιλγρ. 7.120 ἀξίας 173.120 δρχ. καὶ κατὰ τὸ 1937 χιλγρ. 2.790 ἀξίας 134.700 δρχ.

Υπὸ τῶν ἀνωτέρω βιομηχανιῶν παράγονται ἐπίσης καὶ ἄνω τῶν 1.000 τόννων γλυκῶν καὶ μαρμελάδων, ἥ ἀξία τῶν ὅποιων κυμαίνεται ἀναλόγως τῆς τιμῆς τῶν φρούτων.

Κέρδη αἱ βιομηχανίαι αὗται δὲν παρουσιάζουν ἐξαιρετικὰ λόγῳ τοῦ ὑφισταμένου συναγωνισμοῦ ἐκ μέρους τῶν οἰκογενειακῶς ἐργαζομένων μὲ ἀτελῆ μέσα. Οὗτοι λόγῳ τῶν ἐλαχίστων ἐξόδων παραγωγῆς ἀτινα ἔχουν, καὶ λόγῳ ἐλλειψεως φόρου κύκλου ἐργασιῶν,¹ ρίπτουν τὰς τιμάς.

1. Οὗτοι δὲν ὑπάγονται εἰς τὸν φόρον κύκλου ἐργασιῶν διότι κατορθώνουσι νὰ παρουσιάζουν τὰς ἐπιχειρήσεις των ὡς βιοτεχνίας.

Βιομηχανία άμυλου άμυλοσακχάρου

“Άλλος κλάδος της B.Z.A.P. είναι ο παράγων άμυλον και άμυλοσάκχαρον.

Ο κλάδος ούτος άπασχολεί περί τους 600 έργατας και περί τὰ 150 έκατ. κεφαλαίων. Τὸ μέσον ἡμερομίσθιον ἐν αὐταῖς είναι 70 δρχ. Τὸ ὑπηρετοῦν δὲ εἰς αὐτὰς ἔργατικὸν προσωπικὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀρρενας κατὰ 95 %.

Αἱ Βιομηχανίαι αὗται παράγουσι άμυλον (κόλλαν) και άμυλοσάκχαρον (Glucose).

Ταῦτα παρασκευάζονται παρ’ ἡμῖν δι’ ὑδροχύσεως τοῦ άμύλου τοῦ ἐνυπάρχοντος εἰς τὸν ἀραβόσιτον (zea mays), ἐτήσιον φυτὸν τῆς οἰκογένειας τῶν σιτηρῶν και τῆς τάξεως τῶν ἀγροστοειδῶν, ιδαγενὲς τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ ὑδρόλυσις συντελεῖται διὰ θεικοῦ ἢ ὑδροχλωρικοῦ δξέος και ζέσεως τοῦ μείγματος μέχρι διαλύσεως. Τὸ διαυγὲς τοῦτο διάλυμμα μετατρέπεται εἰς κολλητικὴν οὖσίαν, τὴν κόλλαν ἢ άμυλον, ητις χρησιμοποιεῖται κυρίως εἰς τὴν ζαχαροπλαστικήν, βυρσοδεψίαν και ὑφαντουργίαν.

Διὰ παρατεταμένης ζέσεως τοῦ ἀνωτέρου ὑγροῦ, δι’ ἔξουδετερούσεως διὰ κρητίδος τῶν δξέων και εἰδικῆς καθάρσεως, λαμβάνονται σακχαρῶδες ὑγρὸν ὅπερ προέρχεται ἐκ τοῦ μετασχηματισμοῦ τοῦ άμύλου εἰς σάκχαρον. Πρὸς παθασκευὴν τοῦ άμυλοσακχάρου συμπυκνοῦται τὸ ὑγρὸν μέχρι στερεοῦ, ἐνῷ διὰ τὸ άμυλοσιρόπιον καθίσταται ἀπλῶς πυκνόρευστον (“Ορα Ε. Ἐμμανουὴλ-Ι. Διαλέτου Θημόρευματολογία, μέρος Σον, σελὶς 119). Τὰ κυριώτερα συστατικὰ αὐτῶν είναι σταφυλοσάκχαρον, δεξτοίνῃ, ἀνδρογανοί οὖσίαι και θῶμαρ. Τὸ Glucose χρησιμοποιεῖται κυρίως εἰς τὴν παρασκευὴν χαλβάδων, καραμελῶν κλπ. ὡς καὶ εἰς τὴν βυρσοδεψίαν και ὑφαντουργικήν. Διὰ θερμάνσεως τοῦ άμυλοσακχάρου πρέχοι 200 βαθμῶν παράγεται η καραμέλλα ητις περιέχει τὸ βάμμα τοῦ σακχάρου ὅπερ χρήσιμοποιεῖται πρὸς χωρατισμὸν τοῦ ζύθου, τοῦ οἶνου, τῶν οἰνοπνευματώδων πότων ὡς και εἰς τὴν Βυρσοδεψίαν πρὸς μαλάκυνσιν τῶν δερμάτων. Παράγονται ἐτησίως περὶ τοὺς 1.000 τόν. άμύλου καὶ περὶ τοὺς 3.000 τόνν. άμυλοσακχάρου. Εἰσάγονται καὶ τινες ποστήτες άμύλου. Οὕτω εἰσήχθησαν:

Έτος	χιλ.	Δραχ.
1934	84.000	1.012.000
1935	86.000	812.000

Έτος	χιλγρ.	Δραχ.
1936	82.080	716.150
1937	87.500	1.065.160

‘Η τιμή τούτων κυμαίνεται μεταξύ τῶν 12—15 δρχ. κατ’ ὅκαν.
 ’Αραβόσιτον ἡ Βιομηχανία αὗτη μεταχειρίζεται κατὰ τὸ 1)4 ἑλληνικὸν καὶ τὰ ὑπόλοιπα 3)4 Ρουμανίας καὶ Λά Πλάττα, ἔξαγονσα συνάλλαγμα 45.000 λιρῶν Ἀγγλίας ἐτησίως. Τὰ κέρδη ἄτινα παρουσιάζει κυμαίνονται μεταξύ τῶν 8—10.000.000. δρχ. ἐτησίως.

Εἰσαγωγὴ ἀραβόσιτον κατὰ χώρας κατὰ τὰ ἔτη 1936 καὶ 1937 :

1 9 3 6		1 9 3 7	
Τόννοι	Δραχ.	Τόννοι	Δραχ.
Αλβανία	0	1	1
Αργεντινή	30.002	29.351	9.722
Βουλγαρία	516	1.744	534
Γιουγκοσλαβία	1.287	4.639	15.227
Ρουμανία	27.950	76.065	21.721
Λοιπαὶ χῶραι	72	274	326
	59.845	162.046	47.531
			153.506

Ίστορικὴ ἐπισκόπησις Βιομηχανιῶν Ζαχαρωδῶν Ἀμυλωδῶν Προϊόντων

Διὰ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντων προσεπάθησα νὰ δώσω μίαν εἰκόνα τῆς παραγωγῆς τῶν βιομηχανιῶν ζαχαρωδῶν ἀμυλωδῶν προϊόντων ὡς καὶ τῶν πρώτων ὑλῶν ἄτινας μεταχειρίζονται καὶ τῶν ἐμψύχων ἢ ἀψύχων αὐτῶν κεφαλαίων. Ἡδη θὰ προσπαθήσω νὰ ἔξετάσω τοὺς λόγους τῆς ἐξελίξεως αὐτῶν, τὴν δργάνωσιν αὐτῶν, ὡς καὶ τὰς ἐλλείψεις των.

‘Η παρασκευὴ Ζαχαρωδῶν Ἀμυλωδῶν προϊόντων ἔλαβεν παρ’ ἡμῖν τὴν βιομηχανικὴν μορφὴν περὶ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος.

Μέχρι τότε ἐξαιρέσει δύο τριῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων ἦ λοιπὴ παραγωγὴ διεξήγετο ὑπὸ τὸν τῦπον τῆς οἰκοτεχνίας καὶ βιοτεχνίας. Οὕτω δὲ Καθηγητὴς κ. Γεώργιος Χαριτάκης εἰς τὴν μοναδικὴν μελέτην του περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας, ἀναφέρει, ὅτι τὸ 1879 ὑπῆρχεν ἐν Ἀθήναις ἐν σοκολατοκοιτοῖο δύπερο ἥτο καθ’ ἡμᾶς τὸ τοῦ Παυλίδου ἰδρυθὲν τὸ 1841, καὶ δύο ἀτμοκίνητα

χαλβαδοποιεῖα ἀτινα ἡσαν καθ' ἡμᾶς τὰ τῶν Βασιλείου καὶ Οἰκονόμου ὡς καὶ τῶν Λίνου καὶ Γάγου.

Ἐπίσης ἀναφέρει ὅτι τὸ 1905 ὑπῆρχον ἐν Πειραιεῖ πέντε ἀτμοκίνητα Χαλβαδοποιεῖα. Τὸ 1896 ἴδρυθη ἐν Πειραιεῖ ἔργοστάσιον ἀμυλοσακχάρου παρὰ τοῦ Γεωργ. Νικολοπούλου ὅπερ φυτοζωοῦσεν μέχρι τοῦ πέρατος τοῦ Παγκοσμίου Πολέμου. "Ωθησιν ἔξαιρετικήν, εἰσελθοῦσα εἰς τὴν ὁδὸν τῆς προόδου, ἔλαβεν ἡ Βιομηχανία Ἀμυλωδῶν Ζαχαρ. προϊόντων ὡς καὶ ὅλη ἡ Ἑλληνικὴ Βιομηχανία κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν πολέμων καὶ μετ' αὐτούς. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην 1910-1913 παρατηρεῖται καὶ ἡ πρώτη ἔξαγωγὴ εἰδῶν Ζαχαροπλαστικῆς συμποσούμενη εἰς 60 τόννους ἀξίας 12.000 δραχμῶν. Ἡ παραγωγὴ ἀπὸ τῆς περιόδου ταύτης ἥρχισε νὰ αὐξάνῃ καὶ ἀναλόγως μειοῦται ἡ εἰσαγωγὴ τείνουσα νὰ ἐκλείψῃ τελείως.

Παραγωγὴ, Εἰσαγωγὴ Ζαχαρ. Ἀμυλ. προϊόντων 1914-1937
(ἀριθμοὶ ληφθέντες ἐκ τῆς οἰκονομικῆς ἐπετηρίδος τῆς Ἑλλάδος 1937
ἐκδοσις Ἐθν. Τραπέζης).

Ἐτη	Παραγωγὴ		Εἰσαγωγὴ	
	Τόν.	Δρχ.	Τόν.	Δρχ.
1914	6.350	28.450	1.022	1.951
1921	6.950	62.560	—	—
1922	7.350	105.590	—	—
1923	8.380	140.000	643	7.181
1924	8.632	150.500	790	9.000
1925	8.190	165.000	839	10.677
1926	9.700	197.600	1.043	11.465
1927	11.550	224.070	1.098	11.597
1928	11.800	222.950	731	11.389
1929	11.830	198.500	582	9.994
1930	12.715	212.000	396	7.237
1931	12.760	247.520	283	5.056
1932	13.000	254.500	119	1.810
1933	15.140	275.680	112	2.159
1934	14.500	266.285	91	1.517
1935	16.300	306.600	90	1.140
1936	17.450	359.100	91	1.026
1937	17.600	360.605	91	1.273
1938	17.200	347.000	;	;

(Οἱ ἀριθμοὶ τοῦ 1938 προέρχονται ἐκ πληροφοριῶν τοῦ 'Υπουργ. Ἐθν. Οἰκον.)

‘Ο μέγας πόλεμος ήτο ἐκεῖνος ὁ ὄποιος ἔθεσε τὸν νόμους καὶ ἔδωσε τὰ διδάγματα τῆς μελλούσης οἰκονομικῆς Πολιτικῆς τῶν Κρατῶν. Χώρα αὖτοῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοήθῃ ἂν δὲν συμβαδίζῃ ἡ γεωργικὴ παραγωγὴ μὲ τὴν βιομηχανικὴν τοιαῦτην. Τοῦτο δὲν συνέβαινεν παρ’ ἡμῖν πρὸ τοῦ παγκοσμίου πολέμου, ὅφεσταταὶ δυμως σήμερον.

Σχέσεις Βιομηχανίας καὶ Γεωργίας ἐν Ἑλλάδι

‘Η Ἑλλὰς ἀνήκει εἰς τὰ μικτῆς μορφῆς Κράτη τὰ γεωργικὰ βιομηχανικά, ὑπερτερούσης εἰς ἀξίαν κατά τι τῆς Γεωργικῆς παραγωγῆς (65 %). Κατὰ τὸ 1936 ἡ ἀξία τῆς Γεωργικῆς παραγωγῆς ἦτο 14.423.685.000 δραχ., ἔναντι 11.841.975.000 τῆς βιομηχανικῆς. Σύμφωνα δὲ μὲ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1928 1.293.398 ἀτομα ἡσχολοῦντο μὲ τὴν γεωργίαν καὶ 429.831 ἀτομα ἡσχολοῦντο μὲ τὴν Βιομηχανίαν. Οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ σήμερον ἔχουν αὔξηθῃ μὲ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν πάντως.

‘Εὰν λάβωμεν ὑπὸ δψιν τὸν Νόμον τοῦ Adam Smith¹ καθ’ ὃν «ἡ ποσότης τῶν τεχνουργημάτων ἀτιναὶ οἱ ἀστοὶ πωλοῦσιν εἰς τὸν ἀγροτὸς εἶνε κατ’ ἀνάγκην ἀνάλογος πρὸς τὴν ποσότητα πρώτων ὑλῶν καὶ τροφίμων τὰ ὄποια οὗτοι ἀγοράζουσι ἔξι αὐτῶν. Μόνον δὲ ἡ αὔξησις τῆς ζητήσεως τεχνουργημάτων ἐν τῇ ὑπαίθρῳ χώρᾳ, ἐπιτρέπει τὴν αὔξησιν τῆς ἐργασίας καὶ τῶν μέσων συντηρήσεως τῶν ἀστικῶν πληθυσμῶν. ‘Η ζητήσις δὲ αὕτη πάλιν μόνον τότε δύναται νὰ ἐνταθῇ ὅταν ἡ καλλιέργεια τοῦ ἐδάφους βελτιωθῇ καὶ ἡ ἀπόδοσις αὐτοῦ πολλαπλασιασθῇ», παρατηροῦμεν ὅτι ὑφίστανται εἰσέτι παρ’ ἡμῖν μεγάλαι δυνατότητες αὔξησεως τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς, δεδομένου ὅτι εἰς τὴν ὑπάρχουσαν ἀγοραστικὴν δύναμιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ὑπαίθρου, ἀνερχομένην εἰς 14.426.688.000 δρ., ποσὸν ὅπερ κυρίως ἀντιπροσωπεύει πρόσοδον ἐκ καθαρῶς γεωργικῆς ἐργασίας, δέον ἐπὶ πλέον νὰ προστεθῶσιν καὶ ἔτερα 800.000.000 προεχόμενα ἐκ μεταναστευτικῶν ἐμβασμάτων 55.377.000 δρ., ἀλιείας 245.000.000 δρ., μεταλλείων 240 ἐκ. δρ., ναυτιλίας ἀλυκῶν κλπ.

Κατὰ συνέπειαν ἡ Ἑλλὰς δὲν ἀντιμετωπίζει πρὸς τὸ παρόν

1. Όρα Ξ. Ζόλώτα. ‘Η Ἑλλὰς εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐκβιομηχανίσεως, Αθῆναι 1926.

τουλάχιστον τὰ οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ ἐκεῖνα προβλήματα δίτινα ἀπασχολοῦν τὰς ὑπερβιομηχανοποιημένας χώρας καὶ τὰ δύοια χαρακτηριστικῶς ὑπεννίσεται διὰ Karl Oldenberg εἰς τὸ γνωστὸν ἀλληγορικὸν παράδειγμα συμφώνως πρὸς τὸ δύοιν οὗτος προσομοιάζει τὴν Ἱερουσαλήμ Οἰκονομίαν πρὸς οἰκοδόμημα τοῦ δύοιν τὸ ίσογειον ἀποτελεῖ τὴν Γεωργίαν οἵ ὑπεράνω δὲ ὅροφοι τὴν Βιομηχανίαν. Πᾶσα πέραν τῆς ἀντοχῆς τοῦ ίσογείου ἐπαύξησις τῆς οἰκοδομῆς ἀπαιτεῖ πλάγια στηρίγματα ἐπὶ ξένων οἰκοπέδων. "Ἄν δημως οἱ ξένοι Ιδιοκτῆται ἀποφασίσουν τὴν καθαίρεσιν αὐτῶν τῶν στηρίγμάτων, τὸ πᾶν ἀσφαλῶς θὰ καταρεύσῃ.

Δεδομένου δημως διὰ κατὰ τὴν γνώμην τῶν δοκιμωτέρων παρ' ἡμῖν συγγραφέων ὑφίστανται εἰσέτι μεγάλαι δυνατότητες, οὐ μόνον ἐντατικοποιήσεως ἀλλὰ καὶ ἐπεκτάσεως τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, καὶ ἐν συνεπείᾳ ἀναλόγου αὐξήσεως τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος, ἐπειταὶ διὰ ὑφίστανται μεγάλα περιθώρια αὐξήσεως τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς πρὸς ἐπιτόπιον κατανάλωσιν, μὴ ὑπολογιζομένης προσέτι τῆς δυνατότητος σημαντικῆς αὐξήσεως τῆς ἐξαγωγῆς ἐλληνικῶν βιομηχανικῶν προϊόντων εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ πρὸ παντὸς εἰς τὰς χώρας τῆς Ἱερουσαλήμ λεκάνης τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Ἱεραπόλης.

Προϋποθέσεις βιομηχανικῆς ἐξελίξεως

"Ως ἀπαραίτητοι προϋποθέσεις πάσης βιομηχανικῆς ἐξελίξεως θεωροῦνται γενικῶς αἱ ἔξης :

1) Αἱ πρῶται ὥλαι καὶ ὥλαι κινήσεως. Ἡ Ἑλληνικὴ Βιομηχανία καὶ εἰδικώτερον ἡ Βιομηχανία Ζαχαρ. Ἀμυλ. Προϊόντων χρησιμο-

-
1. Αἱ προϋποθέσεις αἰτινες ὑφίστανται διὰ τὴν εὑδοκιμωτέρων καλλιέργειαν τοῦ ἐδάφους (ἐκαλλιεργοῦντο σύμφωνα μὲ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1937 23.864.100 στρέμματα ἀτινα διὰ τῆς ἐκχερσώσεως καὶ ἀποξηράνσεως ὀρισμένων ἐλαδῶν ἐκτάσεων δύνανται νὰ φθάσουν τὰ 30.000.000 στρεμμάτων) καὶ ἐφόσον γίνουν ὁρισμένα παραγωγικὰ συγκοινωνιακὰ κλπ. ἔργα καὶ τὸ σύστημα τῆς Γεωργικῆς παραγωγῆς ὁρθολογιστεῖ. ("Ορα Ε. Γ. Σαββοπούλου ἡ ὁρθολογικὴ ὁργάνωσις, Ἀθῆναι 1938) τὸ ποσοστὸν τῆς Γεωργικῆς παραγωγῆς δύναται νὰ αὐξηθῇ κατὰ 40 % καὶ θὰ ἀποκλείσῃ τὴν κατάρρευσιν τοῦ οἰκονομικοῦ οἰκοδομήματος. Κατὰ τὸν σχετικὸν ὑπολογισμοὺς (ὅρα Ἐστία 15 καὶ 16 Μαρτίου 1938 καὶ Ι. Τουρνάκη ἐν Νέᾳ Πολιτικῇ μελέτῃ ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ προβλήματος, Εύαγ. Γ. Σαββοπούλου Γεωργικονομικαὶ μελέται ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν Χωρῶν, Ἀθῆναι 1939) ἡ χώρα μας δύναται νὰ διαθρέψῃ διπλάσιον πληθυσμὸν τοῦ σημερινοῦ.

ποιεῖ κατά 50% πρώτας όλας ἔγχωρίους. Διὰ τῆς ἐντατικῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ τῆς δρυθολογικῆς ὀργανώσεως τῆς Γεωργικῆς παραγωγῆς τὸ ποσοστὸν τῶν ἐπιτοπίων πρώτων ὑλῶν δύναται νὰ φθάσῃ καὶ τὰ 75%. Πλὴν ὅμως διὸ ὁρισμένον εἶδος τῶν βιομηχανῶν τούτων (Βιομηχανία Σοκολάτας καὶ κακάου) προϋποθέσεις δημιουργίας πρώτων ὑλῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἀποκλείονται. Λόγοι κλιματικοὶ δὲν ἐπιτρέπουν τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θεόβρωμα κακάο παρ' ἡμῖν.

Ζάχαριν ἡ Ἑλλὰς δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ἐφόσον ἐπανιδρυθοῦν αἱ ἐγκαταστάσεις βιομηχανοποιήσεως τῆς ἐκ τῶν τεύτλων ζαχάρεως ἀλλὰ ὑπὸ δρυθολογικωτέρους δρους.

‘Η πρώτη προσπάθεια ἐγκαταστάσεως βιομηχανίας ζαχάρεως παρ' ἡμῖν ἐγένετο διὰ τοῦ Β. Δ. τῆς 14)26 Ιουνίου 1839, διὰ τοῦ δρούσου ἐνεκρίθη συμφώνια μετ' ἀλλοδαπῆς ἐταιρείας περὶ συστάσεως ἐργοστασίου ζαχαρίου παραγωμένου ἐκ τεύτλων. Πρὸς καλλιέργειαν μάλιστα τούτων, παρεχωρήθησαν γαῖαι τοῦ δημοσίου, κείμεναι παρὰ τὸ χωρίον Παλαιοχώριον τῆς Λοκρίδος. ‘Η ἐπιχείρησις ὅμως ἐματαιώθη. Ἀργότερον δὲ Χρηστάκης Ζωγράφος ἀνήγειρεν εἰς τὸ κτῆμα του «Λαζαρίνα» παρὰ τὴν Καρδίτσαν μέγα Ἐργοστάσιον παραγωγῆς ζαχάρεως ἐκ τεύτλων ἐπιτοπίως καλλιεργούμενων περατωθὲν τῷ 1894. Πρὸς Προστασίαν τῆς βιομηχανίας ταύτης ἐγένετο δὲ τοῦ Β.Δ. Y.Z.G. τῆς 9)4)1896, διὰ τοῦ δροῦ παρόχητο δετές προνόμιον ἀπαλλαγῆς ἀπὸ παντὸς ἐγγείου φόρου τῶν πρὸς παραγωγὴν ζαχάρεως χρησίμων ζαχαρούχων τεύτλων. Δυστυχῶς ὅμως ἡ βιομηχανία αὕτη ἀπέτυχεν ἵδια λόγῳ ἀποτυχίας τῆς τευτλοκαλλιεργείας καὶ τῆς ἐλλείψεως σινγκούνωντιῶν. Τὸ Ἐργοστάσιον ἔπαινον λειτουργοῦν κατόπιν τῆς ἰσχύος τοῦ Νόμου ΓΦΙΑ' τῆς 4)1)1910 διὰ τοῦ δροῦ ἐμονοπωλεῖτο τὸ ἐμπόριον τῆς ζαχάρεως. Καὶ ἀνεστάλη μὲν κατόπιν (Β.Δ. 28)1)1910, Β.Δ. 25)9)1910, Νόμ. ΓΧΜΗ' 19)9)1910) ἡ ἰσχὺς τοῦ ἄνω νόμου, ἀλλὰ τὸ Ἐργοστάσιον διελύθη περιελθὸν εἰς χεῖρας τοῦ Κράτους, καὶ τῶν ἴδιοκτητῶν του ἀποζημιωθέντων.

Ἐκτοτε οὐδεμία σοβαρὰ προσπάθεια ἔγεινεν πρὸς δημιουργίαν νέας ζαχαροβιομηχανίας ἀν καὶ τοῦτο ἐπιβάλλεται ἀπὸ λόγους οἰκονομικῆς ἀμύνης.

‘Η προσπάθεια αὕτη μάλιστα, πρέπει νὰ ἀνέλθῃ πρὸς τὰ βοφειώτερα ἐν τῇ Κεντρικῇ Μακεδονίᾳ ὅπου καὶ οἱ κλιματολογικοὶ δροὶ ὑποβοηθοῦν πληρέστερα τὴν καλλιέργειαν τῶν τεύτλων καὶ ὅπου ὑφίστανται καὶ ἄφθονα πίπτοντα ὕδατα, λευκὸς ἄνθραξ, ἀτινα δύνανται νὰ παρέξουν εὐθυνωτάτην κινητήριον δύναμιν.

‘Η καλλιέργεια τῶν τεύτλων ὑπὸ τὸν τῦπον τῆς ἀμυψησπορᾶς εἰς τὰ ἀγονώτερα τῶν ἐδαφῶν καὶ συμφέρουσα εἶναι καὶ τὴν παραγωγὴν τοῦ σίτου δὲν πρόκειται νὰ βλάψῃ, ὡς διατείνονται οἱ εἰδικοί, λόγῳ τοῦ ὅτι τὰ συστατικὰ ἄτινα τὸ ἐν προϊόντι λαμβάνει ἐκ τοῦ ἐδάφους ἀντικαθίστανται διὰ τῆς καλλιεργείας τοῦ ἄλλου. Ἐπίσης ἡ ἐκ χαρουπίων παραγωγὴ ζαχάρεως δύναται νὰ καλύψῃ μέρος τῶν ἀναγκῶν μας ἰδρύουσα οὕτω καὶ μίαν εὔρωστον καθαρῶς Ἑλληνικὴν Βιομηχανίαν. Ἡ χαρουπέα (Κερατέα ἢ ἔλβιος) καλλιεργεῖται εἰς τὰ ἔηρὰ μέρη τῆς χώρας μας ἵδιᾳ ἐν Κρήτῃ. Ἐκ τῶν 50.000.000 δικάδων τῆς παραγωγῆς τὸ ἥμισυ εἶναι Κρητικόν. Ἡ εἰς ζάχαρον περιεκτικότης των εἶναι 40 %, ἐξαχθεῖσα κατὰ τὰς μεθόδους τῶν Βέη, “Οντο καὶ Κριάρη. Οὕτω δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἐτησίως ἐκ τῆς ἥδη ὑφισταμένης παραγωγῆς, ἥτις δύναται νὰ ὑπερδιπλασιασθῇ ἐφόσον ἐπεκταθῇ ἡ καλλιέργεια αὐτῶν εἰς τὰς ἀγόρους γαίας καὶ ἐφόσον ἐξημερωθοῦν τὰ εἰς ἀγρίαν κατάστασιν εὑρισκόμενα δένδρα, ἄνω τῶν 5.000 τόννων ζαχάρεως. Γνωστοῦ δὲ ὅντος ὅτι ἡ χαρουπέα ἀναπτύσσεται εὐκόλως εἰς τὰ ἀγονα ἐδάφη, καρποφορεῖ δὲ κατὰ τὸ 100ν ἔτος ἀπὸ τοῦ φυτεύματός της εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ πιστεύωμεν κατὰ τὰς ορητὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Καθηγητοῦ κ. Βέη ὅτι εἰς μίαν είκοσα ετίαν ἡ Ἑλλὰς δύναται νὰ εἶναι αὐτάρκης εἰς ζάχαριν. Ἐκ τῆς χαρουπέας, κατὰ μέθοδον ἐφευρεθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Γεωπόνου κ. Ἐλευθεριάδου ἐκτὸς τῶν ἥδη γνωστῶν προϊόντων καὶ παραγώγων αὐτοῦ (ζαχάρεως, κτηνοτροφικῶν πλακούντων, πρωτῆς ὕλης διὰ κινηματογραφικὰς ταινίας, Οίνοπνεύματος) παρασκευάζεται καὶ γλύκισμα προσομοιάζων ἐξαιρετικὰ τὴν σοκολάταν καὶ τὸ δόποῖον εἶναι πλήρες θρεπτικῶν συστατικῶν ἀνευ ἄλλης προσμίξεως ἐν αὐτῷ. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὑφίσταται ἐργοστάσιον (Cadbury) ὅπερ παράγει σοκολάταν ἐκ χαρουπίων διὰ μεθόδου παραπλησίας μὲ τὴν τοῦ κ. Ἐλευθεριάδου. Πρὸς ἐκμετάλλευσιν πάντων τῶν ἀνωτέρω προϊόντων τῆς Χαρουπέας πρόκειται νὰ συσταθῇ ἀνώνυμος Κρητικὴ Βιομηχανικὴ Ἐταιρεία μὲ κεφάλαια τῶν ἀπανταχοῦ εὑρισκομένων Κρητῶν. Τοῦτο πρόκειται νὰ ἀναστατώσῃ τὴν Βιομηχανίαν σοκολατοποιείας, λόγῳ τοῦ ὅτι τὰ προϊόντα αὐτῆς θὰ εἶναι τελείως δμοια μὲ τὰ τοῦ κακάου, δπως δμολογοῦν οἱ δοκιμάσαντες δείγματα ἐξ αὐτῶν, καὶ διότι θὰ πωλῶνται εἰς τὸ 1)β τῆς τιμῆς τῆς συνήθους σοκολάτας.

“Ἄλλος τρόπος παραγωγῆς ζαχάρεως ἐξ Ἑλληνικῆς πρώτης ὕλης εἶναι ἡ ἐκ τῶν σταφυλῶν. Ἐχω δὲ στοιχεῖα εἰς χειρας μου με-

λέτης φίλου Χημικοῦ δι' ἡς οὗτος ἐφεῦρε νέον τρόπον παραγωγῆς ζαχάρεως ἐκ σταφυλῶν πλέον ἐπικερδῆ.

Θὰ εἶναι εὐχῆς ἔργον αἱ προσπάθειαι αὗται νὰ ἀρχίσουν ταχέως καὶ τὸ ἐπίσημον Κράτος νὰ περιβάλλῃ αὐτὰς διὰ τῆς προστασίας του οὗτως ὥστε νὰ περιορισθῇ ἡ διὰ ζάχαριν ἐξαγωγὴ συναλλάγματος.

**Ἡ εἰσαγωγὴ ζαχάρεως κατὰ τὰ ἔτη 1935, 1936 καὶ 1937
ἔχει ὡς ἑξῆς κατὰ χώρας¹**

Χῶραι	1935		1936		1937	
	Τόν.	Δρχ.	Τόν.	Δρχ.	Τόν.	Δρχ.
Αἴγυπτος	1.289	5.174	42	239	1.445	7.496
Βέλγιον	80	320	—	—	—	—
Γαλλία	155	627	254	1.009	1	6
Γερμανία	1.593	6.474	5.352	14.024	125	554
Μ. Βρετανία	3.770	14.667	42.290	172.038	11.168	51.374
Ἴταλία	4.636	18.896	—	—	—	—
Κάτω Χῶραι	623	2.702	—	—	8.451	47.784
Όλλ. Ινδίαι	309	1.251	—	—	—	—
Δάντσιγκ	1.205	4.700	4.408	16.498	7.709	12549
Ρουμανία	240	1.301	208	1.183	31	207
Τσεχοσλοβ.	50.575	217.805	19.420	87.028	35.309	191.614
Ούγγαρία	—	—	—	—	13.731	86.080
Λοιπαὶ Χῶραι	30	120	837	3.776	2142	7.835
Σύνολον	64.606	274.139	70.711	295.795	80.112	405,299

1. Αἱ κυριώτεραι χῶραι παραγωγῆς ζαχάρεως εἶναι αἱ ἑξῆς :

Α' Ἐκ τεύτλων. Ούγγαρία, Γερμανία, Γαλλία, Βέλγιον, Όλλανδία, Σουηδία, Ισπανία, Ελβετία, Δανία, Ρουμανία, Τσεχοσλοβακία, Ρωσσία.

Β' Ἐκ ζαχαροκαλάμων. Βραζιλία, Αύστραλία, Ιάβα, Κούβα, Αβάνα, Πορτορίκο, Ινδίαι, Ρίον Ιανέρον, Μανίλλη, Μαδέρα, Μαρτινίκα, Ιαμαϊκή, Γουαδελούπη, Φιλιππίναι, Αἴγυπτος, Ινδίαι.

Αἱ κυριώτεραι δὲ ἀγοραὶ αὐτῆς εἶναι :

Α' Διάτ τὴν ἐκ τεύτλων. Παρίσιοι, Αμβέρση, Λονδίνον καὶ Αμβούργον, Βαλέντσια, Πράγα, Τεργέστη.

Β' Διάτ τὴν ἐκ ζαχαροκαλάμων. Λονδίνον, Αλεξάνδρεια, Μασσαλία, Λίβερπουλ, Μπριστόλ.

Προϋποθέσεις εύρεσεως δυναμικῶν ὑλῶν ἐγχωρίων

Αἱ Ἑλληνικαὶ Βιομηχανίαι καὶ συνεπῶς αἱ Βιομηχανίαι Ζαχαρώδῶν καὶ Ἀμυλωδῶν Προϊόντων χρησιμοποιοῦν ὕλας κινήσεως κατὰ 85 % εἰσαγωμένας ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Ἡ Βιομηχανία Ζαχαρ. Ἀμυλωδῶν προϊόντων ὡς καθαρῶς κινητήριον δύναμιν χρησιμοποιεῖ κατὰ τὸ 1)2 πετρέλαιον κατὰ τὸ 1)4 ἥλεκτροισμὸν καὶ κατὰ τὸ ἔτερον 1)4 γαιάνθρακας. Διὰ τοὺς ἀτμολέβητας χρησιμοποιεῖ γαιάνθρακας. Ἀπασαι αἱ καύσιμοι ὕλαι τῆς ἀνωνέρω βιομηχανίας εἰσάγονται ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Ἡ ἀντικατάστασις τῶν γαιανθράκων δι’ ἐπιτοπίου λυγνίτου, ὃστις ὑφίσταται εἰς μεγάλας ποσότητας παρ’ ἡμῖν ἄλλὰ δὲν ἔκμεταλλεύεται ἐπαρκῶς, θὰ καταστῇ οἰκονομικῶς ἐπιτυχὴς ἐφόσον ἐπέλθουν ὀρισμέναι μεταβολαὶ εἰς τὸ σύστημα καύσεως τῶν μηχανικῶν ἐγκαταστάσεων. Τοῦτο προϋποθέτει σχετικὰς δαπάνας καὶ οὕτω οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐπιχειρηματιῶν τὸ ἐπιχειρεῖ. Δι’ αὐτὸν πρέπει νὰ προβλεφθῇ ὅστε αἱ νέαι ἐγκαταστάσεις νὰ ὁσιν κατάλληλοι πρὸς καῦσιν αὐτοῦ. Ἀντικατάστασις ἐξ ἄλλου τῆς κινητήριου δυνάμεως διὰ λευκοῦ ἄνθρακος δὲν εἶναι δυνατὴ καθ’ ὅσον αἱ ἐγκαταστάσεις πολὺ ἀπέχουσι τῶν πιπτόντων ὑδάτων. Αἱ προϋποθέσεις ἐγκαταστάσεως πέριξ αὐτῶν τῶν νέων βιομηχανιῶν θὰ ἐξετασθῶσιν περαιτέρω.

Δευτέρᾳ προϋπόθεσις προόδου διὰ μίαν βιομηχανίαν εἶναι τὰ μέσα συγκοινωνίας.

Τρίτη αἱ ἐργατικαὶ ἀγοραί.

Τετάρτη τὸ κεφάλαιον.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω ὡς πρὸς τὴν Βιομηχανίαν Ζαχαρ. Ἀμυλωδῶν Προϊόντων θὰ ἐξετασθῶσιν ἐκτενῶς εἰς ἐπόμενον εἰδικὸν μέρος.

Συνθῆκαι ἐπιδράσασαι δυσμενῶς εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας

‘Ως καὶ ἐνωτέρω ἀναφέρω ἡ ‘Ἑλληνικὴ Βιομηχανία φυτοζωοῦσεν μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 20ου αἰῶνος. Τοῦτο δὲ δύναται νὰ ἀποδωθῇ εἰς τὰ ἐξῆς.¹

1. “Ορα Ξ. Ζολώτα. ‘Ἡ Ἑλλὰς εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐκβιομηχανοποιήσεως. Αθῆναι 1926 σελ. 16 καὶ ἐφ’ ἐξῆς, καὶ Γ. Χαριτάκη. ‘Ἡ Ἑλληνικὴ Βιομηχανία. Αθῆναι 1927, σελ. 34 καὶ ἐφ’ ἐξῆς.

1) Εἰς τὴν πτώχευσιν τοῦ Κράτους τὴν ἐπισυμβάσαν κατὰ τὸ 1893 ἡτις εἶχεν ὃς συνέπειαν τὴν ἄρσιν τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν ξένων κεφαλαιούχων.

2) Εἰς τὸν ἀτυχῆ Ἑλληνονομακούν πόλεμον τοῦ 1897 ὅστις εἶχεν τραγικὰς συνεπείας διὰ τὴν ἐν γένει οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς χώρας.

3) Εἰς τὴν ἀρξαμένην μετὰ τὸ 1897 ἀνατίμησιν τοῦ νομίσματος μας ἡτις εἶχεν ὃς συνέπειαν τὴν ἐλάττωσιν τῆς συναγωνιστικῆς ἴκανότητος τῶν Ἑλληνικῶν προϊόντων ἔναντι τῶν ὁμοειδῶν τοῦ ἑξωτερικοῦ πρᾶγμα παρατηρηθὲν εἰς τὴν ἐν γένει ἐλάττωσιν τῆς ἔξαγωγῆς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

Ἐξ ἀλλού ἡ Ἑλληνικὴ Βιομηχανία εἰς τὴν ἔξέλιξιν αὐτῆς εἶχεν νὰ ἀντιπαλέσῃ κατὰ πολλῶν δυσμενῶν συνθηκῶν καὶ παραγόντων ὃν οἱ κυριώτεροι ἦσαν.

1) Ἡ ἔλλειψις συγκοινωνιῶν

2) Ἡ ἔλλειψις τῶν ἐπιτοπίων κεφαλαίων.

3) Ἡ ἔλλειψις καλῆς καὶ ἀφθονού ἐπιτοπίου πρώτης ὕλης.

Εἰδικῶς διὰ τὴν Βιομηχανίαν Ζαχαρ. Ἀμυλωδῶν προϊόντων ἡ ἔλλειψις καταναλωτικοῦ κοινοῦ λόγῳ τοῦ ὑφισταμένου διαβιωτικοῦ ἐπιπέδου (standard of life).

Ἡ τεραστία ἔξέλιξις τῆς βιομηχανίας μας ἥθεισεν ὃς καὶ ἀνωτέρω ἀναφέρω κατὰ τὴν διάρκειαν ἀλλὰ προπαντὸς μετὰ τὸ πέρας τοῦ παγκοσμίου πολέμου.

Συνδῆκαι ἐπηρεάσασαι εὐμενῶς ἐπὶ τῆς ἔξελίξεως τῆς Βιομηχανίας

Αἱ ἀνάγκαι τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ὃς καὶ τῶν ξένων συμμαχικῶν στρατευμάτων τῶν εὐδισκομένων κατὰ τὴν περίοδον 1915 ἕως 1918 ἐν Μακεδονίᾳ ὑπεκρέωσαν τὴν παραγωγὴν νὰ ἐντείνῃ ὅλας τῆς τὰς δυνάμεις πρὸς ἴκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν των. Νέαι ἐγκαταστάσεις ἐδημιουργήθησαν ἐνῷ αἱ ἥδη ὑφιστάμεναι ἐπεξετάθησαν κατὰ τὸ δυνατόν. Τοῦτο δὲ συνέβη εἰς ἔξαιρετικὰ μεγάλην κλίμακα διὰ τὰς Βιομηχανίας Ζαχαρ. Ἀμυλωδῶν προϊόντων διότι αὗται παράγοντα προϊόντα ἀπολύτως ἀναγκαῖα. Εἴδη διατροφῆς. Τὰ συμμαχικὰ μάλιστα στρατεύματα ἐδίδαξαν εἰς τὰ ἥμέτερα τὸ ἀπαραίτητον τῶν Ζαχαρωδῶν Ἀμυλωδῶν προϊόντων, ἄτινα ἔθεωροῦντο μέχρι τότε ὃς εἴδη πολυτελείας.

‘Ο ἀποκλεισμὸς τῶν ἔνεων ἀγορῶν ὡς καὶ ὁ ἀνὰ τὰς θαλάσσας πόλειμος πρὸ παντὸς ὁ ὑποβρύχιος ἔπεισαν τελείως τοὺς τότε ιθύνοντας τὴν κατάστασιν ὅτι χώρα ἀνεξάρτητος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῇ ἀνευ οἰκονομικῆς αὐταρκείας. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο εἶναι εὔκολώτερον νὰ κατορθωθῇ διὰ τὴν βιομηχανίαν παρὰ διὰ τὴν γεωργίαν ἐβοηθήθησαν διὰ παντὸς μέσου αἱ Ἑλληνικαὶ βιομηχανίαι. Ἡ προστατευτικὴ πολιτικὴ τοῦ Κράτους ἔξεδηλώθη τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1922 ὅτε ἐψηφίσθη ὁ Νόμος 2948 «περὶ προαγωγῆς τῆς βιομηχανίας καὶ βιοτεχνίας» 28 Ἰουλίου 12 Αὐγούστου 1922. Οὗτος ἐτροποποιήθη ἀργότερον διὰ τῶν Νομοθετικῶν Διαταγμάτων τῆς 26 Νοεμβρίου 1925, τῆς 15ης Ἀπριλίου καὶ τῆς 26ης Σεπτεμβρίου 1926.

Τὰ κυριώτερα εὐεργετήματα τὰ παρεχόμενα εἰς τὴν βιομηχανίαν διὰ τοῦ Νόμου τούτου εἶναι τὰ ἔξης:

1) Δασμολογικὴ ἀτέλεια ἐπὶ οἰκοδομικῶν ὑλῶν καὶ μηχανῶν πρὸς ἵδρυσιν ἐργοστασίων (ἀρθρ. 13).

2) Ἔκπτωσις ἐπὶ σιδηροδρομικῶν κομίστρων καὶ 20 ο)ο μὲν ἐπὶ πρώτων ὑλῶν μηχανῶν καὶ οἰκοδομησύμων ὑλῶν καὶ 25 ο)ο ἐπὶ βιομηχανικῶν προϊόντων (ἀρθρ. 15). Τοῦτο κατηγορήθη διὰ τοῦ Νομοθ. Διατάγματος τῆς 4ης Ἰουλίου 1923 περὶ διοικήσεως τῶν Ἑλληνικῶν Σιδηροδρόμων τοῦ Κράτους ἢν καὶ οὐδέποτε ἐφηδμόσθη.

3) Προτίμησις τῶν ἔγχωρίων βιομηχανιῶν ἐν περιπτώσει ἀναθέσεως προμηθειῶν ὑπὸ κρατικῶν δργανισμῶν ἐφόσον αἱ προσφοραὶ αὐταῖ δὲν ὑπερβαίνουσι τὰς τῶν ἀλλοδαπῶν πλέον τοῦ 5 ο)ο (ἀρθρ. 16).

4) Παροχὴ τοῦ δικαιώματος ἀπαλλοτριώσεως γηπέδων ἢ καὶ δωρεὰν παροχὴ ἀντῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους πρὸς ἵδρυσιν ἐν αὐτῆς βιομηχανικῶν ἔγκαταστάσεων ἔξυπηρετουσῶν τῆς Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν (ἀρθρ. 2 καὶ 8),

5) Ἀπαλλαγὴ τοῦ Νόμου καθαρᾶς προσόδου ἐπὶ τῶν μερισμάτων τῶν μετοχῶν Α.Ε. ἵδρυθησομένων μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Νόμου καὶ ἐφόσον τὸ κεφάλαιον αὐτῶν ὑπερβαίνει τὰ 5.000.000 δρχ. τὸ δὲ μέρισμα δὲν ὑπερβαίνει τὰ 5% τῆς δύναμαστικῆς ἀξίας τῆς μετοχῆς (ἀρθρ. 12).

7) Ἡ ἵδρυσις Τεχνικῶν καὶ Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν διὰ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Οἰκονομίας

7) Διὰ τὰς βιομηχανίας τὸ πρῶτον ἔγκαθισταμένας ἐν Ἑλλάδι κοὶ ἀπασχολούσας 100.000 λιρῶν Ἀγγλίας ἐξ ὃν αἱ 50.000 λίραι θὰ

άντιπροσωπεύουν έγκαταστάσεις, δύνανται νὰ παρασχεθῶσιν αἱ ἔξῆς εὐκολίαι. α) Δεκαετὲς προνόμιον ἀποκλειστικῆς ἐκμεταλλεύσεως ὡρισμένου Βιομηχανικοῦ εἴδους. β) Ἀτέλεια πρώτων ὑλῶν. γ) Προσωρινὴ ἀτέλεια πρώτων ὑλῶν ὑπὸ τῶν ὅρον ἔξαγωγῆς ἀναλόγων βιομηχανικῶν προϊόντων.

”Αλλοι νόμοι προστατευτικοὶ τῆς Ἐλληνικῆς Βιομηχανίας εἰναι. 1) Ὁ περὶ τῶν ὅρων ἴδρυσεως Βιομηχανικῶν ἐργοστασίων Νόμος 4026 τοῦ 1912 τροποποιηθεὶς διὰ τοῦ Νόμου 2893 τοῦ 1922 καὶ τοῦ Νόμου 2933 τοῦ 1922. Οὗτος θεσπίζει τὴν ἀδειαν ἐκ μέρους τοῦ ‘Υπουργείου Συγκοινωνίας πρὸς ἴδρυσιν ἐργοστασίων.

2) Ὁ Νόμος 1347 τοῦ 1918 περὶ ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως ἀκινήτου πρὸς ἴδρυσιν καὶ λειτουργίαν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων (Ναυπηγείων, Μηχανουργείων, Μεταλλουργείων κλπ.).

3) Οἱ Νόμοι 572 καὶ 702 τοῦ 1917 οἱ ἀπαγορεύσαντες τὴν ἔξαγωγὴν ὁρισμένων πρώτων ὑλῶν τῆς Βιομηχανίας.

4) Τὸ ἀπὸ 26)11)1925 Νομοθετικὸν Διάταγμα διὰ τοῦ ὄποίου ἐπιβάλλεται ἡ πρόσληψις χημικῶν ὑπὸ ὁρισμένων Βιομηχανιῶν.

Τοῦτο ἀφορᾶ καὶ ὁρισμένους κλάδους τῆς Βιομηχανίας Ζαχαρ. Ἀμυλωδ. προϊόντων καὶ θὰ ἥτο εὐχῆς ἐργον ἀν ὅλαι αἱ βιομηχανίαι αὐτῆς τῆς μορφῆς είχον Χημικούς.

5) Τὸ ἀπὸ 20)9)1926 Νομοθετ. Διάταγμα τὸ ἀφορὸν τὴν Καπνοβιομηχανίαν.

”Αλλοι λόγοι τῆς αὐξήσεως τῆς Βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἥτο ἡ ἀπότομος αὐξῆσις τοῦ πληθυσμοῦ. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ παγκοσμίου πολέμου ἡ Ἐλληνικὴ παραγωγὴ εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς ἀνάγκας τοῦ κατὰ 900.000 αὐξηθέντος πληθυσμοῦ τῆς.¹

Οἱ πρόσφυγες κατ’ ἀρχὰς λόγῳ τῆς οἰκονομικῆς των ἀνεκείας δὲν ἦσαν καλοὶ πελάται τῆς Ἐλληνικῆς Βιομηχανίας. Ἡσαν ὅμως ἀφθονοῖς καὶ εὐθηνὴ ἐργατικὴ ἀγορά, συντελέσαντες τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐπέκτασιν αὐτῆς. Σὺν τῷ χρόνῳ δέ, λόγῳ τῆς ἐργατικότητός των

1. Σύμφωνα μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Χαριτάκη ἀναφερόμενα εἰσέρρευσαν σὲν Ἐλλάδι μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν ἄνω τοῦ 1.200.000 “Ἐλληνες. Ἀρμένιοι κλπ. (κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1928 εὑρέθησαν 1.221.849 πρόσφυγες). ”Αν ἀφαιρεθῇ ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἀναχωρήσαντος Τουρκικοῦ πληθυσμοῦ καὶ ὁ ὄποιος δὲν ὑπερέβαινε τὰς 300.000, ὡς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων κατὰ τὸν πόλεμον ὁ Ἐλληνικὸς πληθυσμὸς ηὔξηθη ἀποτόμως κατὰ 900.000 περίπου ψυχάς.

δχι μόνον ἀπέβησαν θαυμάσιοι καταναλωταὶ ἀλλὰ καὶ νέας ὁδοὺς ἔτταμον εἰς τὸ βιομηχανικὸν ἐπίπεδον.

Ἡ Βιομηχανία Ζαχαρ. Ἀμυλ. προϊόντων ὡφελήθη τὰ μέγιστα διδαχθεῖσα πολλὰ καὶ ἐπεκταθεῖσα παρ' αὐτῶν. Σήμερον αἱ ἡμί-σεις σχεδὸν ἐπιχειρήσεις Ζαχαρ. Ἀμυλ. Προϊόντων ἀνήκουν εἰς πρόσφυγας.

Οὐχὶ δλίγον ἐβοηθήθη εἰς τὴν ἐπέκτασίν της ἡ Βιομηχανία ἐκ τῶν περιοριστικῶν μέτρων ἄτινα ἔλαβον αἱ χῶραι προορισμοῦ διὰ τοὺς μετανάστας. Περὶ τὰς 25.000 ἴκανων τατοὶ ἐργατικαὶ χεῖρες παραμένουν κατ' ἑντὸς τῆς χώρας ὑποβοηθοῦσαι ἐξαιρετικῶς τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν κατανάλωσιν.¹

Ἄλλος μέγας συντελεστὴς τῆς αὐξήσεως τῆς ζητήσεως καὶ συνεπῶς τῆς ἐπεκτάσεως τῆς παραγωγῆς εἶναι ἡ εἰς τὰ ἀστικὰ κέντρα συγκέντρωσις τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ συγκέντρωσις τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰς πόλεις φαίνεται καλῶς ἐκ τοῦ κατωτέρῳ πίνακος.

Ἐτη	Πόλεις	Κωμοπόλεις	Χωρία
1877	229.997	61.707	999.062
1886	464.658	189.504	1.533.046
1896	525.866	235.471	1.672.469
1907	627.973	242.266	1.761.743
1920	1.336.371	486.383	1.954.135
1928	2.064.996	571.735	3.568.253

Εἶνε ἀποδεδειγμένον ὅτι τὸ βιωτικὸν ἐπίπεδον τοῦ ἀνθρώπου τῶν πόλεων εἶναι κατὰ πολὺ ἀνώτερον καὶ πολυπλοκώτερον ἀπὸ ἐκεīνον τοῦ ἀνθρώπου τῆς ὑπαίθρου. Οὗτω ὁ Ἐλληνικὸς ἀστικὸς πληθυσμὸς ἕρχισεν πλέον νὰ θεωρῇ ἀπαραίτητα προϊόντα ἄτινα ἐθεώρει ὡς τελείως περιττὰ ἐφόσον εὑρίσκετο εἰς τὴν ὑπαίθρον. Εἰς αὐτὴν τὴν κατηγορίαν ὑπάγονται καὶ τὰ περισσότερα τῶν προϊόντων τῆς Βιομηχανίας Ἀμυλωδῶν Ζαχαρωδῶν.

Ἡ ὑποτίμησις τοῦ Ἐθνικοῦ νομίσματος ὑπεβοήθησεν ἐξαιρετικῶς τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς. Ἡ Λίρα Ἀγγλίας ἐντὸς 10ετίας

1. Ἡ Βραζιλία καθώρισεν διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 16)4)1936 τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰς αὐτὴν μεταναστευόντων Ἐλλήνων εἰς 100. Ἐν Η.Π.Α. συμφώνως τῷ Νόμῳ αὐτῶν τῆς 26 5 34 δὲν δύνανται οἱ μεταναστεύοντες εἰς αὐτὰς Ἐλληνες νὰ ὑπερβαίνουν τοὺς 135.

ένδεκα πενταπλασιάσθη (1919: 24, 536] 1925: 312, 740). Τούτο λόγω τῆς ἀκριβείας τῶν ξένων προϊόντων, ἥναγκασεν τὴν ζήτησιν νὰ στραφῇ πρὸς τὴν ἐγχώριον παραγωγὴν.

Τὰ πραγματοποιηθέντα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων κέρδη, πρὸ παντὸς τῶν ἐφοπλιστῶν καὶ τῶν προπολεμικῶν βιομηχάνων, ηὕξησαν τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ρευστὰ κεφάλαια ἄτινα διετέθησαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ ἐπέκτασιν τῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων.

*Ἐπὶ πλέον μετὰ τὸν πόλεμον ἡ τάσις τῶν ἀνθρώπων πρὸς πολυτέλειαν ηὕξηθη καὶ τὸ standard of life ἐβελτιώθη σημαντικῶς. Καὶ τέλος ἡ ἔξελιξις τῆς χώρας εἰς χώραν μικτῆς μορφῆς, γεωργικὴν-βιομηχανικήν, κατόπιν τῶν διδαχῶν τῶν διαφόρων ἀποκλεισμῶν καὶ πολέμων.

Αὐτὸι ἡσαν οἱ γενικοὶ λόγοι οἱ ἐπιδράσαντες ἐπὶ τῆς ἔξελιξεως τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας καὶ οἱ καταστήσαντες αὐτὴν σήμερον ἴσχυρὰν καὶ ἐφάμιλλον πρὸς τὴν βιομηχανίαν παλαιῶν βιομηχανικῶν χωρῶν.

Εἰδικοὶ λόγοι ἐπιδράσαντες ἐπὶ τῆς βιομηχανίας Ζαχαρωδῶν καὶ Ἀμυλωδῶν προϊόντων

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐπέδρασαν καὶ ἐπὶ τῆς Βιομηχανίας Ζαχαρ. Ἀμυλωδῶν προϊόντων μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως διὰ οἱ θεμελιωταὶ αὐτῆς εἶχαν νὰ ἀντιπαλαίσουν ἐνσυνίον περισσοτέρων δυσκολιῶν ἀπὸ τοὺς Βιομηχάνους ἄλλων μορφῶν. Αἱ κυριώτεραι τῶν δυσκολιῶν τούτων ἡσαν αἱ ἔξης.

1) Ἡ ἔλλειψις τῆς παραμικρᾶς πεῖρας ἐκ μέρους τῶν ἐργατῶν καὶ ἐπιχειρηματιῶν τῆς μορφῆς αὐτῆς.

Είναι δὲ ἀποδειγμένον διὰ οἱ καλλιτέρα ἀπόδοσις εἰς ἐργασίαν καὶ ή κλέον ἵκανοποιητικὴ παραγωγὴ προϊόντων δύναται νὰ παρασχεθῇ ὑπὸ ἐκείνων μόνον τῶν ἐργατῶν οἵτινες ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα, εἰς ὧδισμένας χώρας καὶ ἐπὶ σειρὰν γεννεῶν, ἀσχολοῦνται μὲ τὴν παραγωγὴν ὧδισμένου προϊόντος ἀποκτῶντες ἔξαιρετικὴν δεξιότητα καὶ εἰδικότητα. Τούτο βεβαίως δὲν ισχύει ἐπὶ πλήρους παραγωγῆς διὰ μηχανῶν ὅπότε δὲ ἐργάτης εἶναι ἀπλῶς ρομπότ. Σπανιώτατα νέαι βιομηχανικαὶ χῶραι δύνανται νὰ παράγουν εὐθὺς ἔξαρχης ἔξειδικευμένα καὶ δυσκόλους παραγωγῆς προϊόντα. Μίαν ἀπὸ τὰς σπανίας αὐτὰς ἔξαιρεσεις ἀποτελεῖ καὶ ή Βιομηχανία Ζαχαρ.

‘Άμυνλ. προϊόντων διότι τὰ σημερινὰ αὐτῆς προϊόντα δένανται νὰ συναγωνισθῶσιν ἐπαξίως διμοειδῆ προϊόντα οἰασδήποτε ἄλλης χώρας. ‘Η ἀντίληψις, τὸ ἐπιχειρηματικὸν δαιμόνιον τοῦ Ἑλληνος ἐπιχειρηματίου καὶ ἡ ἀδάμαστος αὐτοῦ θέλησις, ὑπερπήδησαν ἀπειρα ἐμπόδια καὶ ἔστερέωσαν τὴν νέαν αὐτὴν μορφὴν τῆς Ἐθν. παραγωγῆς. Εἰς τὴν ἔξελιξιν αὐτῆς ἐπαιξαν μέγαν ρόλον οἱ διμοειδεῖς κατὰ τὸ παρελθόν βιοτέχναι οἵτινες εἴτε ὡς ἐπιχειρηματίαι εἴτε ὡς ἀρχιτεχνῖται ἐδίδαξαν τοὺς διαδεχθέντας αὐτούς. Ἐπίσης ἡ βιομηχανία αὐτῇ ὠφείλει χάριτας εἰς τὸν ξένους ἀρχιτεχνίτας οἵτινες διοργάνωσαν κατ’ ἀρχὰς αὐτήν.

2) Ἀλλη μεγάλῃ δυσκολίᾳ ἥτο ἡ τῆς τοποθετήσεως τῶν προϊόντων. Τὰ προϊόντα τῆς βιομηχανίας αὐτῆς ἔθεωροῦντο ὡς εἶδη δυσπρόσιτα εἰς τὸ πτωχὸν ἐλληνικὸν βαλάντιον. Ἡ γενικὴ οἰκονομικὴ δυσπραγία ἥτις ἐμάστιζεν τὴν χώραν εἰχεν καταβιβάσῃ τὸ δριον τῆς συντηρήσεως εἰς τὸ κατώτατον δυνατὸν σημεῖον. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ δυσκολία ἐκατορθώθη ἐν μέρει νὰ παραμερισθῇ καὶ μάλιστα μὲ τὰ μικρότερα δυνατὰ μέσα καὶ ἔξοδα. Ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ τῆς εὐφυΐας τῶν διαφόρων ταξειδιωτῶν ὑπαλλήλων.

‘Η διαφήμισις δυστυχῶς παρ’ ἡμῖν δὲν θεωρεῖται παρὰ τῶν περισσοτέρων ἐπιχειρηματῶν ὡς κάτι τὸ ἀπαραίτητον. Θὰ καταληφθῇ τελείως ἡ ἐπαρχιακὴ ἀγορὰ ἀν ἐπεκταθῇ ἡ προπαγάνδα καὶ συγχρονισθῇ τελείως μὲ μίαν διαφημιστικὴν κίνησιν. ‘Αν ἐφαρμοσθῇ πλήρως τὸ «σύστημα διεισδύσεως», διαφωτισμός, διαφήμισις, προπαδάνδα. ¹ ‘Η διαφήμισις εἰς δλας τὰς προηγμένας χώρας καὶ εἰς δλας τὰς σοβαρὰς ἐπιχειρήσεις παίζει πρωτεύοντα ρόλον καὶ ἔχει ἔξαχθῇ εἰς τελείαν οὕτως εἰπεῖν ἐπιστήμην. Εἰς τὰς προηγμένας βιομηχανικῶς χώρας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῇ σοβαρὰ ἐπιχειρησις ἀνευ ἐκλεκτοῦ ἐπιτελείου διαφημιστῶν. Τοῦτο βεβαίως ἀπασχολεῖ κεφάλαια ἀτινα ἐπί τινα χρόνον εἶναι νεκρά, τὰ δποῖα ὅμως δταν καρποφορήσουν ἀποδίδουν κέρδη καλύπτοντα ὅχι μόνον τὰ ἔξοδα αὐτῆς ἄλλα πολλάκις καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ δλου προϊόντος. Δυστυχῶς παρ’ ἡμῖν, οὐδεμία σοβαρὰ διαφημιστικὴ προσπάθεια γίνεται καὶ ἡ δλη κίνησις συντελεῖται μὲ πρωτόγονα μέσα. ‘Η τελεία εἰσχώρησις εἰς τὰς ἐπαρχίας τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων δύναται νὰ κατορθωθῇ διὰ τῆς καθιερώσεως χαμηλῶν τιμῶν εἰδικῶς δι’ αὐτὰς καὶ διὰ τῆς Κρατικῆς

1. “Ορα Ν. Φωτιᾶ : Σύστημα Ιδιωτικῆς οἰκονομικῆς. Α’ Εισαγωγή.
Αθῆναι 1988.

προστασίας ήτις δύναται νὰ ἔκδηλωθῇ διὰ τῆς ἐλαττώσεως ή καὶ τελείας ἀπαλλαγῆς ἐπί τι χρονικὸν διάστημα τοῦ ἐν αὐταῖς δημιουργούμενου ἐμπορίου ἀπὸ τῶν δημοτικῶν αἰλπ. φορολογιῶν.

3) Εὑρεγετικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ αὐτῶν εἶχεν καὶ ἡ πύκνωσις τοῦ συγκοινωνιακοῦ δικτύου τῆς χώρας καταστήσασα εὔκολωτέραν καὶ εὐθηνοτέραν τὴν εἰς τὰς ἐπαρχίας τοποθέτησιν τῶν προϊόντων της. Τὸ ὑφιστάμενον σήμερον δικιὸν δίκτυον ουμποσοῦται εἰς 12.894 χιλιόμετρα διῶν καὶ δύναται νὰ συμπληρωθῇ τελείως διὰ τῆς δημιουργίας ἄλλων 4.000 χιλιομέτρων διῶν εἰς τὰς δρεινὰς Ἰδία περιφερείας. Τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον ἀποτελεῖται ἀπὸ 2.692 χιλιόμετρα γραμμῶν παραμένων οὕτω ἀμετάβλητον κατὰ τὴν τελευταίαν είκοσιπενταετίαν.¹

Ἐγκατάστασις Βιομηχανιῶν Ζαχαρωδῶν Αμυλωδῶν Προϊόντων

"Ἐν τῶν μεγαλυτέρων προβλημάτων τῆς βιομηχανίας ἐν γένει εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῶν.²

"Ο Καθηγητὴς κ. Νικόλαος Φωτιᾶς ἀναφέρει τὰ ἔξῆς : «ἐπὶ τοῦ καθορισμοῦ τοῦ τόπου ἐγκαταστάσεως ἀποφασιστικὴν ἀσκοῦσιν ἐπίδρασιν οἱ καλούμενοι δρυθολογικοὶ συντελεσταὶ ἐγκαταστάσεως οἵτινες ἀφορῶσιν τὸν τόπον τῆς ὑλικῆς παραγωγῆς (πρώτων καὶ δυναμικῶν ὑλῶν) τῶν ἐργατικῶν δυνάμεων καὶ τῶν κέντρων καταναλώσεως ἐν συνδυασμῷ πάντοτε πρὸς τὸν συντελεστὴν τῶν μεταφορικῶν ἔξοδων ὅστις ἀναλόγως ἑκάστης συγκεκριμένης περιστάσεως διάφορον προσδίδει εἰς Ἑκαστὸν τῶν ἀνωτέρω τριῶν συντελεστῶν ἔντασιν ἴσχυος ή ἔλεως· ἀλλ' ἐξ ἵσου πρὸς αὐτοὺς οὐσιώδη σημασίαν διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ἐπιχειρήσεων κέκτηνται καὶ οἱ καλούμενοι παραδεδομένοι συντελεσταὶ ἐγκαταστάσεως οἵτινες ἔκδηλοῦνται συνήθως εἰς τρεῖς περιπτώσεις. 1) Ὁσάκις συνεπείᾳ ἀλλοιώσεως τῶν ἀρχικῶν δρων παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως αἱ ἐπιχειρήσεις καὶ ἐξ αὐτῶν αἱ ἐμφανίζουσαι μεγάλην ἀναλογίαν ή ἔντασιν παγίων περιου-

1. "Ορα Ε. Γ. Σαββοπούλου. Γεωοικονομικαὶ μελέται ἐπὶ τῶν Ελληνικῶν Χωρῶν.

2. "Ορα Φωκᾶ N. Σύστημα τῆς Ιδιωτικῆς οἰκονομικῆς, 'Αθῆναι 1938. Οἰκονομικὴ ἐκμετάλλευσις σ. 34 καὶ ἐφεξῆς. Βιομηχανικὴ οἰκονομικὴ σ. 40 καὶ ἐφεξῆς.—Τουρνάκη I. Εξωτερικὴ ἐμπορικὴ πολιτικὴ, 'Αθῆναι 1927 σ. 125 καὶ ἐφεξῆς.—Σπουργίτη A. Ιδιωτικὴ οἰκονομικὴ, 'Αθῆναι 1932.

σιακῶν στοιχείων ἔξακολουθοῦν διὰ λόγους μείζονος ή ἀσφαλεστέρας ἀποδοτικότητος νὰ παραμένουν εἰς τὸν τόπον τῆς πρώτης των ὁρθολογικῆς ἐγκαταστάσεως. 2) ‘Οσάκις αἱ ἐπιχειρήσεις ἐγκαθίστανται καθ’ ἔλξιν εἰς τὸν τόπον ἀλλων προσύπαρχουσῶν, κατὰ κανόνα μεγάλων, αἱ ὅποιαι ἀσκοῦν συγκεντρωτικὴν ἐπὶ τῶν νεοϊδρυομένων ὅμοειδῶν ἐπιχειρήσεων ἐπίδρασιν καὶ 3) ‘Οσάκις λόγῳ τοῦ εἴδους τῆς μορφῆς καὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν ἀναπτυχθεισῶν ὑπ’ αὐτῶν εὑρυτέρων χρηματοοικονομικῶν σχέσεων ὡς ἔδραι αὐτῶν ἐκλέγονται κέντρα λειτουργίας πιστωτικῶν Ἰδρυμάτων, χρηματιστηρίων, ἔδραι δημοσίων ἀρχῶν κλπ».

Δηλαδὴ τρία εἶναι τὰ κύρια σημεῖα ἔλξεως εἰς τὰ ὅποια μία βιομηχανία ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεώς της, τοῦ εἴδους ὅπερ ἐπεξεργάζεται καὶ τῶν δυναμικῶν ὑλῶν μάτινας μεταχειρίζεται, δύναται νὰ ἐγκατασταθῇ. Πρῶτον σημεῖον εἶναι ὁ τόπος παραγωγῆς πρώτων ὑλῶν καὶ δυναμικῶν τοιούτων, δεύτερον αἱ ἐργατικαὶ ἀγοραὶ καὶ τρίτον τὰ κέντρα καταναλώσεως.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω ἐκτιμῶνται βάσει τῶν μεταφορικῶν ἔξόδων καὶ σκοπὸς τούτων εἶναι ὁ περιορισμὸς αὐτῶν. ‘Ο Weber καταλήγει εἰς τὸ ἔξῆς συμπέρασμα. Κέντρον προσανατολισμοῦ τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς εἶναι κυρίως τὰ μεταφορικὰ ἔξοδα (μεταφορὰ πρώτων καὶ δυναμικῶν ὑλῶν, μεταφορὰ τοῦ προϊόντος εἰς τὸν τόπον καταναλώσεως). ‘Ο τόπος τῆς παραγωγῆς τῶν ὑλῶν τούτων ἔλκει τὰς βιομηχανίας πρὸς τὸ μέρος του. ’Απὸ τοῦ κεντρικοῦ τούτου δικτύου προσανατολισμοῦ τὰ ποικίλα ἐργατικὰ ἔξοδα τῶν διαφόρων ἐργατικῶν ἀγορῶν ἀποτελοῦσι τὴν παρέγκλισιν προσπαθοῦντα νὰ ἐλκύσωσι τὰς βιομηχανίας ἀπὸ τὰς εὐνοϊκωτέρας πρὸς τὰς μεταφορὰς ἐγκαταστάσεις των πρὸς τὰς εὐνοϊκωτέρας ἐργατικὰς ἀγοράς. Τὰ μεταφορικὰ πάλιν ἔξοδα πιέζουν τὰς βιομηχανίας αἵτινες μεταχειρίζονται ὕλας ἀπανταχοῦ τῆς γῆς εὐρισκομένας δύος ἐγκατασταθῶσιν πρὸς τὸ μέρος τῶν καταναλωτικῶν κέντρων.

‘Η Βιομηχανία Ζαχαρ. ’Αμυλ. Προϊόντων εἶναι ἐγκατεστημένη παρ’ ἥμιν εἰς τὰ μεγάλα παράλια βιομηχανικὰ κέντρα καὶ κατὰ τὴν γνώμην μου εἶναι ἐγκατεστημένη ἀριστα, ἔξοικονομοῦσα τὰ περισσότερα ἔξοδα μεταφορᾶς. ’Εγκατάστασις περὶ τὰ κέντρα παραγωγῆς πρώτων καὶ δυναμικῶν ὑλῶν ἀποκλείεται ἐφ’ ὅσον ἡ Βιομηχανία αὐτῇ ὀλίγας ἐγχωρίους πρώτας ὕλας μεταχειρίζεται καὶ ἐφ’ ὅσον δυναμικαὶ τοιαῦται δὲν ὑφίστανται. Εἰς τὰ μεγάλα ἀστικὰ κέντρα ὑφίστανται ἀφθονοι ἐργατικαὶ χεῖρες μὲ σχετικῶς χαμηλὰ ἡμερομίσθια.

Τὸ μέσον ἡμερομίσθιον τῶν ἔργατῶν Β.Ζ.Α.Π. κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τῆς 30 9-30 ἵτο τὸ ἔξης:

Εἰδικότητες	'Αθῆναι			Πειραιεὺς			Θεσνίκη		
	Μαθ.	Άρρ. Θήλ.	Μαθ.	Άρρ. Θηλ.	Μαθ.	Άρρ. Θηλ.			
Ζαχαροπλάσται	36	70	30	16	50	24	27	64	22
Σοκολατοποιοὶ	20	77	27	—	71	—	4	68	26
Χαλβαδοποιοὶ	—	—	—	—	62	—	40	46	26
Κουφετοποιοὶ	—	—	—	—	—	—	—	46	—

Τοῦτο κατόπιν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν Συλλογικῶν Συμβάσεων ἔχει αὐξηθῆ τελευταῖς κατὰ 20%.

Ἐξ ἄλλου λόγου τοῦ εἴδους τῶν προϊόντων της τὰ κύρια καταναλωτικὰ μέτρα εὑρίσκονται πέριξ τῶν Βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ οὕτω ἔξοικονομοῦνται καὶ τὰ ἔξοδα μεταφορᾶς τῶν ἐτούμων προϊόντων.

Ολαὶ αἱ πρῶται ὕλαι ἀς ἡ βιομηχανία αὕτη μεταχειρίζεται εἰς δύγκον εἰναι μεγάλαι καὶ ἀποστέλλονται θαλασσίως μὲ μικρότερα κόμιστρα παρὰ διὰ ἔηρᾶς, παραλαμβανόμεναι ἀμέσως ὑπὸ τῶν παρὰ τὴν θάλασσαν ἐγκατεστημένων βιομηχανιῶν. Τὰ προϊόντα αὐτῶν εἰς δύγκον εἰναι μικρὰ καὶ ἀποστέλλονται οὕτω εἰς τὰ δευτερευούσης σημασίας ἐπαρχιακὰ καταναλωτικὰ κέντρα ἄνευ ὑψηλῶν μεταφορικῶν, κερδίζομένης οὕτω τῆς διαφορᾶς μεταξὺ κομίστρων πρώτης ὕλης καὶ προϊόντων. Ἐπίσης αἱ καύσιμοι ὕλαι ἔρχονται θαλασσίως καὶ οὕτω ἔξοικονομοῦνται τὰ ὑπέρογκα λόγῳ τοῦ δύγκου της διὰ ἔηρᾶς μεταφορικά. Δι' ὧδισμένας βιομηχανίας αἴτινες μεταχειρίζονται μεγάλας ποσότητας δυναμικῶν καὶ πρώτων ὑλῶν (βαρεία βιομηχανία), τοῦτο παῖζει πρωτεύοντα φόλον. Οὕτω παρατηροῦμεν τεραστίαν συγκέντρωσιν βιομηχανιῶν πέριξ τῶν γαιανθρακοφόρων Ἀγγλικῶν, Γερμανικῶν καὶ λοιπῶν κέντρων. Η Ἑλληνικὴ Βιομηχανία Ἀμυλ. Ζαχαρ. προϊόντων μεταχειρίζεται κατὰ τὰ 3)5 γαιανθρακας κατὰ τὸ 1)5 πετρέλαιον καὶ κατὰ τὸ ἔτερον 1)5 τὸν ἥλεκτρισμόν, ὃς κινητήριον δύναμιν. Τὰ 4)5 ἐκ τῆς κινητηρίου δυνάμεως εἰσάγονται ἐκ τοῦ ἔξωτεροῦ καὶ θαλασσίως. Ἐπιτοπίους καυσίμους ὕλας δὲν ἔχομεν δυστυχῶς. Οἱ ὑφιστάμενοι λυγνίται (μεταλλεία Κύμης, Ἀλιβερίου, Ωρωποῦ, Κορώνης, Φλωρίνης, Σερρῶν κλπ.) ἀφ' ἐνὸς μὲν δὲν ἔκμεταλλεύονται ἐπαρκῶς καὶ ἀφ' ἐτέρου δὲν εἰναι δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἐπωφελῶς τὰ προϊόντα αὐτῶν ἐφόσον δὲν διαρρυθμισθῶσιν

άναλόγως αἱ σχάραι καύσεως τῶν ἔργοστασίων. Τὸ μόνον ὅπερ εἶναι χρησιμοποιήσιμον εἰς μεγάλην κλίμακα καὶ ὅπερ χρησιμοποιεῖται ἐλάχιστα εἶναι αἱ πτώσεις τῶν ὑδάτων. Ἐξ αὐτῶν χρησιμοποιοῦνται ἐπαρκῶς μόνον αἱ τοῦ Γλαύκου ποταμοῦ τροφοδοτοῦσαι δι’ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος τὰς Πάτρας. Εἰς τὴν Μακεδονίαν ὑφίστανται ἀριθμοὶ πτώσεις τῶν ὑδάτων δυνάμεναι νὰ ἀποδώσωσιν κινητήριον δύναμιν ὑπολογισθεῖσαν κατὰ τοὺς μετριωτέρους ὑπολογισμοὺς εἰς 100.000 Ἰππων.¹

Τὰ ἔξοδα δια τὴν ἀξιοποίησιν αὐτῶν ὑπολογίζονται ὑπὸ τοῦ κ. Ζολῶτα εἰς 350.000.000 χρυσ. φράγκων. Ἡδη χρησιμοποιοῦνται οἱ καταρράκται τοῦ Βόδδα ἐν Ἐδέσσει (3.000 Ἰπποι) τῆς Ἀραπίστης ἐν Ναούσῃ (4.000 Ἰπποι) καὶ τοῦ Τριπποτάμου ἐν Βερροίᾳ (2.000 Ἰπποι). Δύναται ὡς ἐκ τούτου ἐφόσον δημιουργηθοῦν τὰ ἀνττέρω ἔργα ὡς καὶ συγκοινωνιακὰ τοιαῦτα διὰ τὴν μεταφορὰν πρώτων ὑλῶν καὶ προϊόντων καὶ ἐφόσον καταργηθοῦν οἱ διάφοροι δημοτικοὶ καὶ κοινωνικοὶ φόροι νὰ δημιουργηθῇ πέριξ τῶν κέντρων τοῦ λευκοῦ ἀνθρακος ἀνθρητὰ βιομηχανικὴ κίνησις, πυκνωμένου οὕτω καὶ τοῦ ἀραιοῦ πληθυσμοῦ τῆς Βορείου Ἑλλάδος. (Πυκνότης πληθυσμοῦ Μακεδονίας 41.36 κάτοικοι ἀνὰ τετραγ. χιλιόμετρον καὶ Θράκης 36.34 κάτοικοι ἀνὰ τετραγ. χιλιόμετρον).

Ἄλλὰ πάντα τὸ ἀνττέρω ἀφοροῦν τὸ μέλλον. Πρὸς τὸ παρὸν αἱ Βιομηχανίαι Ἀμυλ. Ζαχαρ. προϊόντων εἶναι ἀριστα ἐγκατεστημέναι. Τὸ μόνον τρωτὸν σημείον τῆς τοιαύτης ἐγκαταστάσεώς των εἶναι τὸ γενικὸν τοιοῦτον τοῦ συμφορισμοῦ τῶν μεγάλων παραλίων ἀστικῶν κέντρων καὶ ἡ ἀπονέκωσις τῆς ἐνδοχώρας. Βεβαίως θὰ ἥτο ἀπείρως προτιμώτερον νὰ ἥσαν ἐγκατεστημέναι αἱ Βιομηχανίαι ἐν τῇ ἐσωχώρᾳ. Τοῦτο ὅμως μὲ τὸ ὑφιστάμενον συγκοινωνιακὸν δίκτυον εἶναι ἔξαιρετικῶς δύσκολον. Μόνον ἐφόσον πλουτισθῇ τοῦτο τελείως καὶ καθορισθοῦν μεταφορικὰ λίαν εὐθηνά, ἀτινα ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῶν εὐθηνῶν ἐργατικῶν τῆς ἐσωχώρας φθάσον εἰς τὸ αὐτὸν ἐπίπεδον ἔξόδων μὲ τὸ νῦν ὑφιστάμενον εἰς τὰ παράλια ἀστικὰ κέντρα θὰ εἶναι δυνατὴ ἐγκατάστασις βιομηχανιῶν ἐν αὐταῖς. Ἐπειδὴ δὲ αἱ κοινωνιακαὶ ἀπολαύσεις τοῦ σημερινοῦ τεχνικοῦ καὶ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ σπανίζουν ἐν αὐτῇ, οἱ ἐπιχειρηματίαι δὲν θὰ σπεύ-

1. Ὁρα Ε. Γ. Σαββοπούλου. Γεοοικονομικαὶ μελέται ἐπὶ τῶν Ἑλληνινικῶν χωρῶν. Αθῆναι 1939.

σουν νὰ πράξουν τοῦτο παρὰ καὶ ἐφ' ὅσον τὰ οἰκονομικά των ὡφέλη θὰ είναι μεγαλύτερα ἀπὸ ἐκεῖνα τῶν ἀστικῶν κέντρων.

Μονοπωλιακὴ ὁργάνωσις Βιομηχανιῶν Ζαχαρωδῶν 'Αμυλωδῶν Προϊόντων.

Παραδείγματα μονοπωλιακῆς ὁργανώσεως τῶν ἀνωτέρω βιομηχανιῶν ἔχομεν ἐλάχιστα καὶ ἀτυχῆ. Ἡ μονοπωλιακὴ ὁργάνωσις τῆς βιομηχανίας ταύτης πρὸς τὸ παρόν τοῦλάχιστον δὲν είναι ἐφικτή. Τὸ ἀνομοιογενὲς τῶν ἐγκαταστάσεων ἀπὸ μηχανικῆς ἀπόψεως, ἢ εἰς διαφόρους πόλεις ἐγκατάστασις αὐτῶν, ὡς καὶ ἡ οἰκογενειακὴ μορφὴ τῶν ἐπιχειρήσεων αὗτινες ἔστω καὶ ὡς Ἀνώνυμοι Ἐταιρείαι ἀνήκουν εἰς τὰ μέλη μιᾶς οἰκογενείας¹, συντελοῦν ὡς ἀρνητικοὶ παραγόντες εἰς τὴν δημιουργίαν οἰασδήποτε ἑνώσεως. Ἔξ ἄλλου δὲ Ἑλληνικὸς χαρακτῆρος δὲ ιψῶν δι' ἐλευθερίαν, κίνησιν καὶ πρωτοβουλίαν, δὲν είναι δυνατὸν νὰ δεχθῇ ἔστω καὶ τὸν μικρότερον ἔλεγχον. Ὁ ὑφιστάμενος μεταξὺ αὐτῶν συναγωνισμός, συντελεῖ μὲν εἰς τὴν καλλιέργευσιν τῶν προϊόντων των, ἀλλὰ τὰς πιέζει εἰς τὴν ἐπεκτασίν των, στερῶν αὐτὰς τῶν κερδῶν των καὶ ἀναγκάζων αὐτὰς πολλάκις νὰ ἐργάζωνται μὲν ἀρνητικὰ ἀποτελέσματα.

Θὰ ἡτο εὐχῆς ἐργον ἐὰν κατορθοῦτο μία "Ἐνωσις τῶν βιομηχανιῶν αὐτῶν, ἥ διοπία καὶ ἐφόσον θὰ ἐτέλη ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ κράτους, θὰ ὡφέλη παραγωγὴν καὶ κατανάλωσιν. Τὴν παραγωγὴν μὲν διότι θὰ ἡργάζετο μὲ διλιγάτερα παραγωγικὰ ἔξοδα καὶ τὴν κατανάλωσιν διότι τὰ προϊόντα αὐτῆς θὰ ἐτίθεντο εἰς τὴν διάθεσίν της μὲ λίαν προσιτάς τιμάς. Δυστυχῶς ὅμως διάφοροι προσπάθειαι ποὺ ἔχουν γίνει πρὸς τὸ παρόν, περιῳρισμένης μάλιστα μορφῆς, ίδιας εἰς τὴν βιομηχανίαν χαλβᾶ, ἀπέτυχον. Χαρακτηριστικὸν παράδειγμα ἀπετέλεσεν ἥ "Ἐνωσις Βιομηχανιῶν Χαλβᾶ καὶ Ἀμυλωδῶν προϊόντων" Ἀθηνῶν Πειραιῶς ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ΒΕΧΠΑ. Ἡ "Ἐνωσις αὕτη ἰδρύθη τὸ 1932 καὶ διελύθη τὸ 1936. Κατὰ τὴν τετραετή διάρκειάν της, ἥ "Ἐνωσις αὕτη βιοηθηθεῖσα ἐξαιρετικῶς ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν, αὗτινες ἐφαρμόζουν εὐνοϊκωτάτην πολιτικὴν διὰ τὰς Βιομηχανίας Ζαχαρ. Ἀμυλ. Προϊόντων, (ἥ ΒΕΧΠΑ ἐφθασεν εἰς πίστωσιν τὰ 15.000.000 δραχμῶν), κατώρθωσε νὰ μειώσῃ κατά τι τὸ κόστος

1. Αὕτδες είναι δὲ λόγος διὰ τὸν διποίον αἱ μετοχαὶ των δὲν εὐρίσκονται εἰς τὸ χρηματιστήριον, οὔτε εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγοράν.

τῶν προϊόντων, ἀλλὰ ὑπέκυψεν εἰς τὸν συναγωνισμὸν τῶν μικροτέρων πολλαπλῶν ἐπιχειρήσεων, καὶ εἰς τὸν ἔσωτερικὸν μαρασμὸν δῆτις ἡτο συνέπεια τῶν διχονοιῶν τῶν μετόχων. Τὸ πνεῦμα τῶν ἐπιχειρηματῶν δὲν ἐπιτέφεται τοιαύτας ἑνώσεις, καὶ οὕτω εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ παρὰ τὰς ποινικὰς φήτρας ποὺ ὑφίστανται εἰς τὰ διάφορα συμφωνητικά, ἔριδες ἀναφύονται μὲν ἄμεσον ἀποτέλεσμα τὴν διάλυσιν τῆς Ἐνώσεως.

‘Οργάνωσις ἐργατῶν βιομηχανίας Ζαχαρωδῶν
Αμυλωδῶν προϊόντων.

Οἱ τεχνῖται καὶ οἱ ἐργάται τῆς Βιομηχανίας Ζαχαρωδῶν καὶ Ἀμυλωδῶν προϊόντων, (κατὰ τὸν ἀπογραφὴν τοῦ 1927 ὑφίσταντο 7.270 ζαχαροπλάσται ἐπὶ συνόλου ἐργατῶν εἰδῶν διατροφῆς 37.650) εἶναι ὁργανωμένοι εἰς Ἰδιαίτερον σωματεῖον ἰδρυθὲν τὸ 1918. Εἰς αὐτὸν ὑπάγονται ὅλοι οἱ ἐργάται καὶ τεχνῖται τῶν βιομηχανιῶν Σοκολάτας, κακάου, χαλβάδων, ζαχαροπλαστικῆς, λουκουμίων, καραμελλῶν. Τοῦ Σωματείου τούτου ἔδρα εἶναι ὁ Πειραιεύς, ὑπάγεται δὲ εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ἐργατικὸν Κέντρον Πειραιῶς, κατευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ὁργανισμοῦ τῆς Ἐθν. Συνομοσπονδίας ἐργατῶν τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ Σωματεῖον τοῦτο ἀριθμεῖ ἄνω τῶν 700 μελῶν, ἔχει δὲ ὡς πόρους τον τὴν δεκάδραχμον μηνιαίαν συνδρομὴν τῶν μελῶν του. Αἱ ἐπιδιώξεις τοῦ Σωματείου τούτου, συνοψίζονται εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὑπὸ τῆς Πολιτείας θεσπιζομένων ἐργατικῶν Νόμων, καὶ εἰς τὴν πειθαρχίαν καὶ ἐλληνοπρεπῆ καθοδήγησιν τῶν μελῶν αὐτοῦ.

‘Υφίσταται ἐπίσης Ἰδιαίτερον σωματεῖον τῶν ἐργατῶν Βιομηχανίας Ἀμυλοσακχάρου ἀριθμοῦ περὶ τὰ 300 μέλη. Τοῦτο ἰδρύθη τὸ 1937 καὶ ἐπιδιώκει τὰ αὐτὰ μὲν τὸ προαναφερθὲν Σωματεῖον ἐργατῶν Βιομηχανίας Ζαχαρωδῶν προϊόντων.

Αἱ αὐταὶ Βιομηχανίαι ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

‘Η Βιομηχανία Ζαχαρ. Ἀμυλ. Προϊόντων ὡς ὑπαγομένη εἰς τὸν κλάδον τῶν βιομηχανιῶν ἐπισιτισμοῦ καὶ ὡς ἀπασχολοῦσα ἀρκετὰς χιλιάδας ἐργατῶν, ἔχει τύχει Ἰδιαίτερας προσοχῆς καὶ προστασίας εἰς ὅλας τὰς μεγάλας χώρας. Λόγῳ τῶν λαμβανομέ-

νων μέτρων τὰ προϊόντα αὐτῆς παρουσιάζουν κατ' ἕτος καταπληκτικήν βελτίωσιν καὶ αἱ τιμαὶ των καθίστανται προσιταὶ εἰς ὅλας τὰς τάξεις. Ἐν Γερμανίᾳ π.χ. ὅπου ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Βιομηχανιῶν σοκολάτας μόνον ὑπερβαίνει τὰς 1.500, καὶ ἀπασχολοῦνται ἀνω τῶν 40.000 ἐργατῶν, ἔχουν ληφθῆ δρακόντεια μέτρα πρὸς προστασίαν παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως καὶ οὕτω ἔχειτε ὁ ἀμελίκτος συναγωνισμὸς τῶν ἐπιχειρήσεων ὅστις ἐλυμαίνετο αὐτάς. Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 1935 ὑφίσταται εἰς οἰκονομικὸς Σύνδεσμος ὑπαγόμενος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν διατροφῆς τοῦ Ράιχ καὶ ὅστις κανονίζει μέχρι καὶ τῆς τελευταίας λεπτομερείας τὰ τῆς παραγωγῆς τῶν προϊόντων τοῦ κακάου. Ἐκανονίσθησαν οὕτω αἱ εἰσαγωγαὶ πρώτων ὑλῶν καὶ ἡμετούμων προϊόντων ἀναλόγως τῆς ζητήσεως τῆς ἀγορᾶς, καὶ ἐφηρμόσθησαν ὅλαι αἱ δυναταὶ οἰκονομίαι εἰς τὴν παρασκευὴν τῆς σοκολάτας. Ἐφρυθμίσθησαν ἐκ νέου τὰ δασμολόγια, καὶ ἐκαθορίσθησαν αἱ ἀνώταται τιμαὶ πωλήσεως τῶν προϊόντων. Οὕτω ἡ ὄλη παραγωγὴ διεξάγεται ἐπὶ καθορισμένων ἐκ τῶν προτέρων τροχιῶν. Διὰ τοῦ συστήματος τούτου, ἐπῆλθεν οἰκονομία 20 % εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ ηὑξήθη ἡ κατανάλωσις κατὰ 25 %.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπίσης ἔχουν ληφθῆ παρόμοια μέτρα συνοψιζόμενα εἰς δασμολογικὴν προστατευτικὴν πολιτικὴν καὶ εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς τυποποιήσεως, Standardisation, τῶν προϊόντων.

Ἐν Η.Π.Α. ὑφίσταται ἴσχυρότατον τράστ, Middlans Co, ὅπερ καθορίζει ἐπὶ τῇ βάσει τῶν καλλιτέρων ὅρων τὸ 1)3 τῆς παραγωγῆς σοκολάτας καὶ κακάου.

Δασμοὶ εἰσχωγῆς πρώτων ὑλῶν καὶ προϊόντων βιομηχανίας
Σχηματίδῶν Αμυλωδῶν Προϊόντων

Δασμὸς 100 κιλῶν

Εἶδη	Μέγιστος	Ἐλάχιστος	Συμβατικὸς
Βάλλανοι κακάου	875	625	—
Ἐργασμένον κακάον	12.600	8.800	—
Σοκολάτα	12.600	8.800	5.400 Γαλλ.
Φοντάν	12.600	8.800	5.400 »
Φρούτα Γκλασσὲ	12.600	8.800	—
Κουφέτα	8.800	5.400	3.600 Ἀγγλ.
Καραμέλλαι	8.800	5.400	3.600 »

Εἶδη	Μέγιστος	Έλαχιστος	Συμβατικὸς
Χαλβᾶς	5.400	3.600	—
Λουκούμια	8.800	5.400	—
Όπωραι διατηρητ.	5.400	3.600	—
Μαρμελάδαι	8.800	5.400	—
Ζάχαρις	2.160	1.440	—
Άμυλοσάκχαρον	2.160	1.440	—
Άρωματος	37,5	22,5	—
Φύλλα ἀλουμινίου	1.800	1.000	—

(Σημ. Εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς πρὸς εὑρεσιν τοῦ πραγματικοῦ δαμοῦ δέον νὰ προστεθῇ καὶ 100 % πρόσθετος φόρος).

Μέλλον Βιομηχανίας Ζαχαρωδῶν Ἀμυλωδῶν Προϊόντων

Ἡ Βιομηχανία Ζαχαρ. Ἀμυλ. προϊόντων εἶναι μία ἀπαραίτητος βιομηχανία εὐδυτάτου μέλλοντος. Τὰ προϊόντα ἀτινα παράγει, καθίστανται σὺν τῷ χρόνῳ ἀπαραίτητα εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, οὗτον τὸ βιωτικὸν ἐπίπεδον ἀνέρχεται βραδέως μὲν ἀλλὰ σταθερῶς. Πρέπει ως ἔκ τούτου νὰ ληφθῇ μέριμνα ἔκ μέρους τοῦ Κράτους πρὸς ὑποστήσιξιν της. Ἡ ὑποστήσιξ αὕτη δύναται νὰ ἐκδηλωθῇ δι’ ἐλαφρύνσεως τῶν δασμῶν τῶν πρώτων ὑλῶν τῆς βιομηχανίας αὐτῆς, ἥτις ἀπασχολεῖ τόσας ἐργατικὰς χεῖρας καὶ παράγει χρησιμώτατα προϊόντα, ώς καὶ διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν δασμῶν τοῦ καφὲ καὶ τοῦ τείου ἀτινα εἰς τόσον μεγάλην κλίμακα εἰσάγονται ἀντικαθιστῶντα τὰ προϊόντα τοῦ κακάου.

Ἐπίσης εἰς τὴν βιομηχανίαν ταύτην πρέπει νὰ τύχῃ εὑρείας ἔφαρμογῆς τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀτελοῦς εἰσαγωγῆς πρώτων ὑλῶν ἐπὶ τῷ ὅφ τῆς ἐπανεξαγωγῆς τούτων ὑπὸ τὴν μορφὴν ἐτοίμων πρὸς κατανάλωσιν προϊόντων (draw backs).

Τοῦτο πρόκειται νὰ βοηθήσῃ ἔξαιρετικῶς τὴν τάσιν πρὸς ἔξαγωγὴν ἵδια εἰς τὰς χώρας τῆς Ἀνατολικῆς λεκάνης τῆς Μεσογείου, διόπου τὰ ἐλληνικὰ προϊόντα λόγῳ τῆς εὐθυνίας των καὶ τοῦ ὁμοίου γούστου τῶν λαῶν τούτων δύνανται νὰ ἀποκλείσουν τοὺς λοιποὺς εἰσαγωγεῖς. Ἐπὶ πλέον δύνανται νὰ καθιερωθοῦν βραβεῖα διὰ τὰς βιομηχανίας ἔκεινας αἴτινες παράγουν ἄριστα προϊόντα μὲν χαμηλὰς τιμὰς καὶ ἀμοιβούν καλῶς τὸ προσωπικόν των.

Οἱ ἐπιχειρηματίαι ἔξι ἄλλου πρέπει νὰ τείγουν τὰς προσπα-

θείας των πρὸς δρθολογικωτέραν δργάνωσιν τῶν ἐπιχειρήσεών των. Τὸ σύστημα Τέϋλορ (δρθολογικὴ δργάνωσις κλπ. κλπ.) πρέπει νὰ ληφθῇ σοβαρῶς ὑπὸ δψιν καὶ σύμφωνα μὲ τὰς ἀρχάς του νὰ ἐπαναδιοργανωθοῦν αἱ ἐπιχειρήσεις. Τὸ σύστημα τοῦτο δύναται νὰ συνοψισθῇ εἰς τὰ ἔξης :¹

1. Καθορισμὸς τῆς καλλιτέρας μεθόδου ἐργασίας. Τοῦτο κατορθοῦται δι’ ἐπιτελείου ἐπιστημόνων (χημικῶν, μηχανικῶν κλπ.); οἵτινες μελετῶντες τὴν ἔκτασιν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τὸ εἶδος δπερ ἐπεξεργάζεται καθορίζουν τὸν χρόνον καὶ τὰς κινήσεις ποὺ χρειάζονται διὰ νὰ ἐκτελεσθοῦν. Σὺν τῷ χρόνῳ τὰς κινήσεις περιττὰς ἐκ τῶν κινήσεων τὰς παραλείπουν. Αἱ μηχαναὶ τελειοποιοῦνται ταῦτοχρόνως οὕτως ὡστε νὰ ὑπάρχῃ ἀπόλυτος ἀποδοτικότης ἀνθρώπου καὶ μηχανῆς. Διὰ νὰ κατορθωθῇ τοῦτο ὑποτίθεται ὅτι ὑπάρχει τὸ ἐπιτελεῖον τῶν ἐπιστημόνων. Τοῦτο εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν Ἑλληνικῶν Βιομηχανιῶν, καὶ δυστυχῶς καὶ εἰς τὴν Βιομηχανίαν Ζαχαρωδῶν Ἀμυλωδῶν προϊόντων, λείπει τελείως. Τὸ ἀπὸ 26ης[11]1925 Νομοθετικὸν Διάταγμα διὰ τοῦ ὅποιου ἐπιβάλλεται ἡ πρόσληψις Χημικῶν ὑπὸ ὁρισμένων Βιομηχανιῶν ἔτυχε χλιαρᾶς ὑποδοχῆς καὶ αἱ διάφοροι ἐπιχειρήσεις καταστρατοῦν τὸν νόμον διὰ διαφόρων τεχνασμάτων, ἡ προσλαμβάνουν μὲν Χημικοὺς ἄλλὰ μὲ ἐλαχίστην ἀμοιβὴν ἀφήνουσαι αὐτοὺς νὰ ἐμφανίζωνται μόνον ἐν ὕρᾳ ἀπόλυτου ἀνάγκης ἡ ἐλέγχου εἰς τὰς θέσεις των. Πράττοντες αὐτὸς οἱ ἐπιχειρηματίαι νομίζουν ὅτι κάμουν οἰκονομίας προερχομένας ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἡ τοῦ ἐλαχίστου τοῦ μισθοῦ τοῦ Χημικοῦ, καὶ δὲν ἀντιλαμβάνονται ὅτι καταπατοῦν τὰ συμφέροντά των. Τὰ παραδείγματα προδόδου καὶ ἐπιτυχίας τῶν διατηρουσῶν εἰς τὸ μόνιμον προσωπικόν των Χημικοὺς ἐπιχειρήσεων, πρέπει νὰ πείσουν αὐτοὺς περὶ τοῦ ἀναγκαίου αὐτῶν. Οἱ ἐπιστήμονες αὐτοὶ μετὰ τοῦ ἐπιχειρηματίουν θὰ καθοίσουν τὴν καλλιτέραν μέθοδον ἐργασίας. “Αμα τῷ καθορισμῷ αὐτῆς θὰ γίνη.

2) Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς θεωρηθείσης ὡς καλλιτέρας μεθόδου.

Τοῦτο πάλιν κατωρθοῦται διὰ τῆς ἀρχῆς «ὅ κατάλληλος ἀνθρώπος εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν». Οἱ μὴ θεωρούμενοι ὡς ἴκανοι ἐκ τῶν τεχνιτῶν καὶ τῶν ἐργατῶν, κατόπιν λίαν λεπτολόγου καὶ μεθοδικῆς ἐξετάσεως ἐκδιώκονται ἡ τοποθετοῦνται εἰς βιοηθητικὰς ἐργασίας. Οἱ ἐναπομένοντες δέ, ἀναλαμβάνουν ὁ καθεὶς ἐν μέρος

1. *Ορα Ε. Γ. Σαββοπούλου. ‘Η δρθολογικὴ θεωρία της οργάνωσης, Αθῆναι 1938.

τοῦ ὅλου ἔργου εἰδικευόμενοι ἔξαιρετικὰ εἰς αὐτό. Σύμφωνα μὲ τὰ προσόντα των καθορίζεται καὶ τὸ βασικὸν αὐτῶν ἡμερομίσθιον. "Αν δὲ ἡ ἀπόδοσις αὐτῶν εἶναι ἀνωτέρα τῆς ἐκ τῶν προτέρων καθορισθείσης αὐξάνονται ἀναλόγως καὶ τὰ ἡμερομίσθια καὶ δίδονται εἰς τοὺς καλλιτέρους ἐξ αὐτῶν χρηματικά βραβεῖα. Διὰ τοῦ συστήματος τούτου ἐπέρχεται ὁ καταμερισμὸς τῆς ἔργασίας ὃ ὅποιος εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τῆς ἔξελξεως καὶ τῆς προόδου μιᾶς ἐπιχειρήσεως, καὶ αὐξάνονται τὰ ἡμερομίσθια τῶν ἔργατῶν καθισταμένων οὕτω καταναλωτῶν. Τὸ τρωτὸν τοῦ συστήματος αὐτοῦ εἶναι τὸ διὰ τοῦ οἵ τε ἔργαται δὲν εἶναι εἰς θέσιν σὺν τῷ χρόνῳ νὰ κάμουν τίποτ' ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὴν μονότονον ἔργασίαν των ἐν τῷ ἔργοστασίῳ. Τοῦτο δύναται νὰ λαθῇ διὰ τῆς ἰδρύσεως νυκτερινῶν ἔργατικῶν σχολῶν, χρηματοδοτούμενων ὑπὸ τυῦ Κράτους καὶ τῶν Βιομηχάνων, καὶ εἰς ἓν τὸ διδάσκουν οἱ ἀρχιτεχνίται καὶ οἱ ἐπιστήμονες τῶν ἐπιχειρήσεων. "Εξ αὐτῶν οἱ ἔργαται θὰ λαμβάνουν τὰ φῶτα τῆς τελείας τεχνικῆς καὶ ἐγκυλοπαιδικῆς μορφώσεώς των. "Ο μέσος δρος τῆς ἐκπαιδευτικῆς στάθμης τῶν Ἑλλήνων ἔργατῶν εἶναι ἀποκαρδιωτικός. "Ως ἐκ τούτου ἐπιβάλλεται ἀμεσος ἡ δημιουργία τῶν ἀνωτέρω σχολῶν.

Διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν καὶ κοινωνικὴν ἔξασφάλισιν τῶν ἔργατῶν κατόπιν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν Συλλογικῶν Συμβάσεων καὶ τοῦ θεσμοῦ τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων δὲν δύναται νὰ συστηθῇ τίποτα νέον. Οἱ ἔργαται ἔξησφαλίσθησαν, τὰ ἡμερομίσθια ἀνῆλθον καὶ συνεπῶς καὶ τὸ βιωτικὸν ἐπίπεδον αὐτῶν ἐβελτιώθη κατὰ τὸ δυνατόν. "Ἐπίσης διὰ τὰς ὕρας τῆς ἔργασίας ἐφόσον ἐφαρμόζεται τὸ δοκτάρων. "Ἐχει ἀποδειχθῆ διὰ τοῦτο ἴκανοποιεῖ πλήρως τὸν ἔργαζόμενον καὶ τὸν ἔργοδότην. "Ἐντὸς τῶν 8 ὥρῶν τῆς ἔργασίας του ὁ ἔργατης δὲν καταλαμβάνεται ὑπὸ νευρικῆς καὶ σωματικῆς κοπώσεως καὶ οὕτω ἀπόδιδει καλῶς. Οἱ Ἀγγλοι ἔργαται οἱ ὅποιοι ἔχουν τόσον καλὴν ἀντίληψιν τῶν ὑποχρεώσεων καὶ ἀπαιτήσεών των, ἔχουν σχετικὸν τετράστοιχον τὸ ὅποιον δανειζόμεθα ἀπὸ τὴν Κοινωνικὴν Οἰκονομικὴν τοῦ Καθηγητοῦ κ. Γ. Χαριτάκη, καὶ τὸ ὅποιον ἀποδεικνύει τὸν καλὸν συνδυασμὸν τοῦ 8ώρου ἔργασίας εἰς τὴν ὅλην διαβίωσιν.

Eight hours to sleep
Eight hours to play
Eight hours to work
Eight bob a day

‘Η δικτάωφος ἐργασία συνδυασμένη μὲν ὑψηλὰ ἡμερομίσθια είναι αἱ βάσεις τῆς καλῆς ἐπιχειρηματικῆς Οἰκονομικῆς. Οἱ ὑγιεινοὶ δόρι τῆς ἐργασίας παῖς οὐν ἐπίσης μεγάλον ρόλον. Μὲ ἄλλην διάθεσιν ἐργάζεται εἰς ἐργάτης, εἰς καθαρόν, εὐήλιον καὶ καλῶς ἀεριζόμενον ἐργοστάσιον, καὶ μὲ ἄλλην εἰς σκοτεινὸν καὶ ἀνθυγιεινὸν τοιοῦτον. Πρέπει ὡς ἐκ τούτου νὰ ληφθοῦν μέτρα καλοῦ ἔξαερισμοῦ, τάξεως καὶ καθαριότητος εἰς τὰ ἐργοστάσια. Πρέπει νὰ ίδουθοῦν καλὰ ἔστιατόρια ἐν αὐτοῖς, εἰς τὰ δόποια εὐχάριστον θὰ είναι νὰ συντρώγουν ἐπιχειρηματίαι ἀνώτερον καὶ κατώτερον προσωπικὸν διμοῦ, ουτως ὥστε νὰ ἐπέλθῃ δ ψυχικὸς ἐκεῖνος σύνδεσμος μεταξύ των, καὶ δ δόποιος είναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσης πάσης προοδίου καὶ συνεργασίας.

Πρέπει νὰ γένουν λούτηρες, ἀποδυτήρια κλπ. ἐν τοῖς ἐργοστασίοις, οὗτως ὥστε δ ἐργάτης μεταβαίνων εἰς αὐτὰ νὰ μεταβαίνῃ μὲν εὐχάριστον προδιάθεσιν, ἔχων ὑπ’ ὅψιν του διτ ἐκεῖ θὰ εὔρῃ τὰς ἀνέσεις αἱ δόποιαι λείπονταν ἀπὸ τὸν οἶκον του, καὶ οὕτω νὰ θεωρῇ αὐτὸν ὡς κάτι τὸ ίδιον του. Δι’ αὐτοῦ τοῦ τρόπου, θὰ ἀποφεύγωνται αἱ ἔριδες καὶ τὰ παράπονα τῶν ἐργατῶν, καὶ θὰ ἐκλείψουν αἱ μετακινήσεις ἀπὸ ἐργοστάσιον εἰς ἐργοστάσιον αἱ δόποιαι τόσον βλαβέραι είναι καὶ διὰ τοὺς ἐργάτας, οἱ δόποιοι δὲν ἀποκτοῦν μόνιμον εἰδικὸν ἐπάγγελμα, καὶ διὰ τὰς βιομηχανίας αἱ δόποιαι δὲν ἀποκτοῦν ἐργατικὸν προσωπικὸν μὲ μόνιμον εἰδικὴν ἐπαγγελματικὴν συνείδησιν (παραδόσιν). Εἰς τὰς προηγμένας Βιομηχανικῶς γώρας ἡ παραδόσις αὐτῇ παῖζει μέγαν ρόλον καὶ ὑφίστανται ἐργατικαὶ οἰκογένειαι αἰώνων ζῶσαι κάλλιστα καὶ παράγουσαι περίφημα. ‘Εξ ἄλλου τὰ μέτρα αὐτὰ δὲν ὠφελοῦν μόνον ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀποφεως ἀλλ’ ὠφελοῦν καὶ ἀπὸ ἐθνικῆς τοιαύτης. ‘Ο ἐργάτης δὲν λαμβάνει αὐτὰ ὡς χάριτας ἀλλὰ πρέπει νὰ τὰ λαμβάνῃ. Τὰ 30 % τοῦ πληθυσμοῦ μας ἀσχολοῦνται μὲ βιομηχανικὰς ἐργασίας. Κλείονται ὡς ἐκ τούτου ἐπὶ 8ωρον εἰς χῶρον τινα, δ δόποιος ἀν δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τοὺς καλοὺς δροὺς τῆς ὑγιεινῆς, θὰ ἔχῃ δλέθρια ἀποτέλεσματα ἐπὶ τῆς ὑγείας του καὶ δχι μόνον ἐπὶ τῆς ὑγείας αὐτῶν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ὑγείας τῶν ἐπερχομένων γεννεῶν, ἐπὶ τῆς ὑγείας τοῦ ἡμίσεως τοῦ ‘Ελληνικοῦ πληθυσμοῦ. Καὶ τί χειρότερον τούτου; Κράτος δπερ βασίζει τὴν ὑπόστασιν του ἐπὶ αἰματος τοιαύτης μορφῆς δὲν πρόκειται ποτὲ νὰ δρθοποδήσῃ.

“Αλλα στοιχεῖα, καθαρῶς οἰκονομικῆς ἀπόψεως, είναι :

1) ‘Η τυποποίησις τῶν προϊόντων (standarisation of products)

Δι' αὐτῆς τὸ προϊὸν καθίσταται σταθερᾶς ποιότητος, καὶ ἡ κυκλοφορία αὐτοῦ γίνεται ἐπὶ σταθερῶν βάσεων καὶ δειγμάτων, ἀποφευγομένων παραπόνων καὶ διαμφισβητήσεων. Ἐπὶ πλέον ὑποβοηθεῖται οὕτω ὃ καταμερισμὸς καὶ αὐξάνεται ἡ παραγωγή, ἐλαττουμένων τῶν ἔξόδων αὐτῆς.

2) Ἡ ἵδρυσις πρατηρίων χονδρικῆς πωλήσεως ἐκ μέρους τῶν ἐργοστασίων εἰς κεντρικὰ ἐμπορικὰ σημεῖα οὕτως ὥστε νὰ διευκολύνεται τὸ ἐμπόριον, καὶ νὰ ἀποφεύγεται ἡ ἐπὶ πλέον ἐπιβάρυνσις τοῦ προϊόντος μὲ τὸ κέρδος τοῦ ἐμπόρου χονδρικῆς πωλήσεως. Κατάργησις τῶν ἐμπόρων λιανικῆς πωλήσεως δὲν δύναται νὰ συνητηθῇ ἀφ' ἐνὸς λόγῳ τῆς μορφῆς τῶν προϊόντων ἀτινα ἀπαντῶνται εἰς ὅλα τὰ Καταστήματα πωλήσεως τροφίμων εἰς ὅλα τὰ Ζαχαροπλαστεῖα καὶ εἰς ὅλα τὰ περίπτερα σιγαρέττων, καὶ ἀφ' ἑτέρου λόγῳ τοῦ ὅτι θὰ ἀπησχολοῦντο τεράστια κεφάλαια καὶ μέγας ἀριθμὸς προσώπων ἀνευ μεγάλου ἀποτελέσματος. Ο ἐμπορος εἶναι ἐκεῖνος ὃ δποὶς διεισδύει παντοῦ καὶ συντελεῖ εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς κυκλοφορίας τῶν προϊόντων.

Ἐν ᾧλλο δπερ δὲν πρέπει ἐπίσης νὰ λησμονεῖται εἶναι ἡ διαφήμισης περὶ ἣς ἐκτενῶς ώμιλήσαμεν εἰς προηγούμενον κεφάλαιον.

Συμπέρασμα

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντων συνάγεται ὅτι ἡ Β.Ζ.Α.Π.

1) Ἀπασχολεῖ σημαντικὸν ἀριθμὸν ἐργατῶν.

2) Ὁτι ἔχει καταστή κυρίᾳ τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς δοθέντος ὅτι ἐλάχιστον μόνον ποσὸν δμοειδῶν προϊόντων εἰσάγεται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

3) Αἱ πρῶται αὐτῆς ὕλαι κατὰ μέγα μέρος εἰσάγονται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὅτι δμως ἐν τῇ προσπαθείᾳ τοῦ σημερινοῦ Ἐθνικοῦ Κράτους πρὸς ἐπάνησην τῆς αὐταρκείας τῆς χώρας, θέλουσιν ἀναμφισβητήτως δημιουργηθῆ δυνατότητες, σημαντικῆς ἐλαττώσεως τῆς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγωγῆς πρώτων ὑλῶν.

Ίδιαιτέρων ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης σημασίαν ἔχει τὸ ζήτημα τῆς ἐπιτόπειου παραγωγῆς ζάχαρεώς, δπερ παρὸ ὅλας τὰς δριτάμενας δυσχερείας δέον τελικῶς νὰ διευθετηθῇ, δεδομένου ὅτι τὸ προϊὸν τοῦτο ἀποτελεῖ βασικὸν στοιχεῖον τῆς διατροφῆς τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, καὶ πρώτην ὑλην πλείστων δσων βιομηχανιῶν, δυναμένων νὰ λάβωσιν μεγάλην ἔξελιξιν ἐφ' ὅσον ηθελεν ἔξασφαλισθῇ

προμήθεια τῆς πρώτης ταύτης ὕλης ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς. Ἐν περιπτώσει μάλιστα πολέμου ή ἀποκλεισμοῦ ή ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης αὐτάρκεια τῆς χώρας, ἐνέχει ἴδιαιτέραν ὅλως σημασίαν, καὶ ἀποτελεῖ σπουδαίον λόγον συνηγοροῦντα ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἔγχωρίου ζαχαροποιίας.

4) Λαμβανομένου ὑπὸ δψιν ὅτι τὰ προϊόντα τῆς ΒΖΑΠ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως εὐθυνίας ὡς καὶ ἀπὸ ἀπόψεως κατασκευῆς πρασαρμόζονται καλλίτερον ἄλλων συναφῶν ἀλλοδαπῶν προϊόντων, πρὸς τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὴν ἀγοραστικὴν δύναμιν τῆς καταναλώσεως τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν, εἶναι δυνατόν, καὶ ἐφ' ὅσον τὸ Κράτος ἥθελεν ἐνισχύσῃ τὴν βιομηχανίαν ταύτην δι' ὅλων τῶν δυνατῶν διευκολύνσεων (draw backs κλπ.) νὰ καταστῇ εἰς ἐκ τῶν κυριωτέρων προμηθευτῶν τῶν χωρῶν τούτων.

Γενικῶς εἰπεῖν εἶναι ἀνάγκη ὑποστηρίξεως τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς Ἐθνικῆς παραγωγῆς δι' ὅλων τῶν μέσων μέχρι πλήρους αὐταρκείας τῆς χώρας, τὸ μὲν πρὸς εὐχερῆ προμήθειαν τῶν ἀναγκαίων εἰς ὁμαλάς καὶ ἀνωμάλους περιπτώσεις, τὸ δὲ πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ξένης οἰκονομικῆς ἐπιδράσεως, ἥτις καὶ περισσότερον χρῆμα ἀπορροφᾷ πρὸς χορηγίαν τῶν ἀναγκαίων ἀγαθῶν καὶ συναλλαγματικὰς ἀνωμαλίας ἐπιφέρει.

**Πίναξ ἐμφαίνων τὴν παραγωγὴν προϊόντων Βιομηχανίας
Ζαχαρωδῶν Ἀμυλωδῶν εἰς τόννους.**

Προϊόντα	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Χαλβᾶς	2500	2900	2860	3560	3560	3100
Λουκουμία	2300	2500	2600	2922	2922	2600
Καραμέλλαι καὶ						
Κουφέττα	1300	1500	1560	1650	1650	2000
Σοκολάτα	250	150	390	250	500	600
Ἄμυλοσάκχαρον	—	—	—	—	—	900
Ἄμυλον	;	;	;	;	;	;
 Προϊόντα	 1927	 1928	 1929	 1930	 1931	 1932
Χαλβᾶς	3150	3300	2950	3000	3000	2500
Λουκουμία	3000	3000	3100	3100	3200	3500
Καραμέλλες καὶ						
Κουφέττα	2100	2100	2200	2600	2700	3000

Προϊόντα	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Σοκολάτα	650	600	700	900	1100	1300
Αμυλοσάκχαρον	1000	1000	1100	1000	1400	1500
Αμυλον	;	;	300	300	300	400
Προϊόντα	1933	1934	1935	1936	1937	
Χαλβᾶς	2500	2400	3100	2600	2700	
Λουκουμία	3200	3200	3200	3200	3000	
Καραμέλλες και						
Κουφέττα	3000	3000	3000	3200	3100	
Σοκολάτα	1300	1300	1400	1500	1590	
Αμυλοσάκχαρον	1650	3500	2820	4000	3900	
Αμυλον	600	890	840	1100	1100	

**Πίναξ έμφαίνων τὴν ἔξαγωγὴν προϊόντων Ζαχαροπλαστικῆς
κατὰ τὰ ἔτη 1931—1936**

Έτη	χλγρ.	ἀξία δραχμῶν
1931	106.725	1.527.370
1932	55.620	1.227.120
1933	201.166	5.184.920
1934	226.996	5.445.167
1935	191.328	5.489.214
1936	271.674	5.726.184

**Πίναξ έμφαίνων εἰσαγωγὴν Βαλλάνων οικονόμων
κατὰ τὰ ἔτη 1921—1938**

Έτη	Τόννοι	Έτη	Τόννοι
1921	47	1930	1100
1922	98	1931	1160
1923	212	1932	1274
1924	89	1933	1057
1925	112	1934	1241
1926	270	1935	1500
1927	458	1936	1429
1928	672	1937	1355
1929	916	1938	1400

BIBLIOGRAPHY
AND BIBLIOGRAPHY
ON THE ECONOMICS
OF GREECE

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

«Ακρόπολις» 22(1)35. Πρόοδος ἐμπορίου καὶ Βιομηχανίας εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδα.

«Βιομηχανική Ἐπιθεώρησις» Σεπτέμβριος 1936 Δρος Μπάουκερ. Η Γερμανική Βιομηχανία Σοκολάτας.

«Βιομηχανική Ἐπιθεώρησις» Αύγουστος 1937 Π. Καναγγίνη. Η Σακχαροβιομηχανία Τεύτλων, ἡ παραγωγὴ σακχάρως ἐκ χαρουπίων.

Ἐμμανουὴλ—Δαλέτου, «Ἐμπορευματολογία» (Τεῦχ. 2ον), Ἀθῆναι 1932.

Ζολῶτα Ζ. Ἡ Ἑλλὰς εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐκβιομηχανίσεως. Ἀθῆναι 1926.

Κανελλοπούλου Χρ. Μία πτυχὴ τῆς συγκοινωνιακῆς ἀναρχίας. «Νέα Πολιτική». Φεβρουάριος 1937.

Μικέλη Ν. Ἡ Ἑλληνικὴ Βιομηχανία κατὰ τὸ 1937. Ἀθῆναι 1938.

Μικέλη Ν.—Αργυρού Κ. Ἡ Ἑλληνικὴ Βιομηχανία μετὰ καταλόγον τῶν κυριωτέρων ἐργοστασίων. Ἀθῆναι 1925.

Μικέλη Ν. Ἡ Βιομηχανικὴ κίνησις παρ’ ἡμῖν. Ἀθῆναι 1924.

Μικέλη Ν. Δελτίον Συνδέσμου Ἀνωνύμων Ἐταιριῶν. Δεκεμβρίος 1938.

Πανᾶ Ν. Ἐμπορευματογνωσία 3η ἔκδοσις. Ἀθῆναι 1924.

Σπουργίτη Α. Ἰδιωτικὴ οἰκονομικὴ. Ἀθῆναι 1932.

Σαββοπούλου Γ. Ε. Ἡ Ορθολογικὴ Ὁργάνωσις. Ἀθῆναι 1938.

Σαββοπούλου Γ. Ε. Γεωικονομικαὶ μελέται τῶν Ἑλληνικῶν Χωρῶν.

Ἀθῆναι 1939.

Σαββοπούλου Γ. Ε. Ἐπιχειρηματίας καὶ Ἐργάτης ἐν «Πειραιϊκῇ» φύλλῳ αὐτῆς 3, 5, 6(6)1938.

Στατιστικὴ ἐπετηρίς τῆς Ἑλλάδος 1937. Ἐκδοσις Γενικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος.

Στρίγκου Κ. Γ. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς Ἐθνικῆς Βιομηχανίας καὶ ἡ σύγκρισις αὐτῆς μὲ τὴν προπολεμικὴν ἐποχὴν. Ἐν «Βιομηχανικῇ Ἐπιθεωρήσει», Ιανουάριος 1935.

Τουρνάκη Ι. 'Εσωτερική Πολιτική, 'Αθῆναι 1937.

Τουρνάκη Ι. 'Εσωτερική Εμπορική Πολιτική. 'Εσωτερική Πολιτική Συνδικάτων καὶ Τράστ. 'Αθῆναι 1929.

Τουρνάκη Ι. Διεύθνεῖς μεταναστεύσεις καὶ μεταναστευτική Πολιτική. 'Αθῆναι 1931.

Τουρνάκη Ι. Οίκονομική έξωτερική έμπορική Πολιτική 'Αθῆναι 1935,

Τουρνάκη Ι. Μελέτη ἐπὶ τοῦ 'Ελληνικοῦ προβλήματος ἐν «Νέᾳ Πολιτικῇ» 1-3-6-8)1937, καὶ 3-9-10)1938, καὶ 2-1939.

Τρίμη Α. 'Ο ἔργατικός μισθός. 'Αθῆναι 1938.

Φωτιά N. Σύστημα ίδιωτικῆς οίκονομικῆς Εἰσαγωγής. 'Αθῆναι 1938.

Φωτιά N. 'Ο Επιχειρηματίας, 'Αθῆναι 1936.

Χαριτάκη Γ. 'Η 'Ελληνική Βιομηχανία. 'Αθῆναι 1937.

Χαριτάκη Γ. Παραδόσεις τοῦ λιθόγραφοι Κοινωνικῆς Οίκονομικῆς ἐν τῇ A.Σ.Σ.Ο. καὶ E.E.

Χαριτάκη Γ. Παραγωγὴ καὶ ὄφθολογιστικὴ ὁργάνωσις αὐτῆς. 'Αθῆναι 1932.

Χρόνη Δ.—Ξενώφου A. Τελωνειακὸν δασμολόγιον εἰσαγωγῆς. 'Αθῆναι 1938.

Mathews G. Storch and Cocoa Products. London 1933.

Dr Pierrot. 'Εργασία καὶ ύπερχόπωσις. (Μετάφρασις Φραγκοπούλου) 'Αθῆναι 1932.

Προφορικαὶ πληροφορίαι Π. Κάντζια Προέδρου 'Εμπορ. 'Επιμελητηρίου Πειραιῶς καὶ Παπαδάκου Ν. Τμηματάρχου τοῦ αὐτοῦ 'Επιμελητηρίου

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΝΩΓΑΛΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΝΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

‘Ορθολογική ‘Οργάνωσις. ‘Ανατύπωσις ἐκ τοῦ «Οἰκονομικοῦ Χρόνου». Ἀθῆναι 1938.

Γεωικονομικαὶ Μελέται ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν Χωρῶν. ‘Ανατύπωσις ἐκ τοῦ «Οἰκονομικοῦ Χρόνου». Ἀθῆναι 1939.

‘Η Τολστόειος Οὐτοπία. «Νέα Πολιτική», Νοέμβριος 1939.

‘Ο ἐργάτης καὶ τὸ κράτος τῆς 4ης Αὐγούστου. «Νέα Πολιτική» Ιούλιος 1939.

‘Ἐπιχειρηματίας καὶ Ἐργάτης. «Πειραιϊκή» 3, 5, 6-6-1938.

‘Η τεχνικὴ ἀπὸ Κοινωνικῆς ἀπόψεως. «Πειραιϊκή», 14, 17, 18-5-1938.

‘Ο ζωτικὸς χῶρος καὶ τὰ πληθυσμιακὰ προβλήματα. Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ μετὰ σημειώσεων κλπ. τοῦ ἔργου τοῦ κ. Kutzunsky. Ἀθῆναι 1940.

BIBLIOGRAPHY

AN ATLAS OF ECONOMIC

AND BUSINESS LIBRARIES

BIBLIOTHECA
ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΛΕΩΦΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

ΕΛΛΑΣ
ΑΝΩΤΑΤΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

